

Kadın

**İkimiz de Ambalajda
Çalışıyorduk**

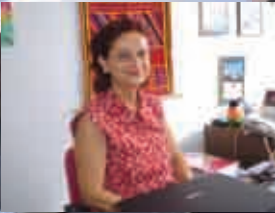
**Bizim Dünyamız:
Okumuş Ailesi**

**Özelleştirmeye Karşı
Olmasaydım Oynayamazdım**

**Beşibiryerdeli kız:
Derya Elmas**

**Kadın Sağlığı için
Erkekleri de Eğitmeli**

**Prof. Dr. Ayşen
Bulut'la Söyleşi**

**Vakti Olmayanlara Pratik
Yemek Tarifleri**

**Kısa sürede
hazırlanan
pratik tarifler**

**TÜPRAŞ bizim için bir kültür,
bir yaşam biçimidir**

İÇİNDEKİLER

Merhaba (3)

Satma, Yenisini Kuralım (4)

TÜPRAŞ Bizim İçin Bir Kültür, Bir Yaşam Biçimidir (5)

Petrol-İş Kırıkkale Şubesi'nden TÜPRAŞ'lı Kadınlarla Söyleşi

Ev Kadınlarına Sendika (11)

Dünya Sendikalarından: Venezüela Ulusal Ev Kadınları Sendikası

Başak Kadın Kooperatifi'nin Selamları Var (12)

Kadınların Sokağa Çıkma Serüveni (14)

Tarihten Kadın Sesleri / Hazırlayan: Yard. Doç. Dr. Serpil Çakır

Kadın Sağlığı İçin Erkekleri de Eğitmeli (15)

İstanbul Tıp Fak. Kadın ve Çocuk Sağlığı Eğt. ve Araş. Birimi Müd. Prof. Dr. Ayşen Bulut

İkimiz de Ambalajda Çalışıyorduk (18)

Bizim Dünyamız

Evlenen Kadının Tazminat Hakkı (21)

Haklarımız / Hazırlayan: Petrol-İş Sendikası Hukuk Müşaviri Av. Serap Özdemir

Özelleştirmeye Karşı Olmasaydım Oynayamazdım (22)

Beşibiryerdeli Kız: Derya Elmas'la Söyleşi

Romatizma Kadınları Vuruyor (25)

Sağlık Köşesi

Menopoz ve Andropoz Son Değildir! (27)

Jinekoloğunuz Diyor ki / Hazırlayan: Dr. Selma Dönmez

Evet, Mutfakta Birileri Var! (28)

Mucizenin Adı: WeiberWirtschaft (30)

Okuma Odası (32)

Kültür-Sanat (33)

Güzellik (34)

Yeşil Köşe (35)

Petrol-İş Kadın Dergisi

Eylül 2005 / Sayı 16

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu

Mustafa Öztaşkın / Genel Başkan

Mustafa Çavdar / Genel Sekreter

Adnan Özcan / Genel Mali Sekreter

İsmet Yiğit / Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri

Mehmet Güray / Genel Yönetim Sekreteri

*Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası
adına sahibi:*

Genel Başkan **Mustafa Öztaşkın**

Yazışları Müdürü

Mehmet Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni

Necila Akgökçe

Editörler

Necila Akgökçe, Selgin Zırlı

Tasarım ve Uygulama

Selgin Zırlı

İdare Yeri:

Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 25 Altunizade

81180 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)

Faks: (0216) 474 98 67

Baskı:

Bileşim Yayıncılık, Fuarcılık ve Tan. Hiz. AŞ / İstanbul

Tel: 0212 324 44 43

Web Adresi: www.petrol-is.org.tr

e-posta: petrol@tnn.net

Yerel Süreli Yayın

(Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.)

15 Eylül 2005'te basılmıştır.

Merhaba

Yazı geride bıraktık... İşli, güçlü, okullu günler başladı artık...

Bizim de mevsimin rehavetinden sıyrılmamız kolay olmadı... Petrol-İş Kadın Dergisi yoğun bir okuma gündemi ile yine karşınızda...

Bu sayımızın akademisyen konluğu, İstanbul Tıp Fakültesi Kadın ve Çocuk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Ayşen Bulut... Ayşen Hoca, kadınların sağlık ve hastalık meseleleri hakkında bizlerin ufkunu açtı... Bu faydalı söyleşiyi sayfalarımızda bulabilirsiniz.

TÜPRAŞ özelleştirilmesi sendikamızın temel meselelerinden biri... Önümüzde zorlu bir mücadeleye dönemi var... TÜPRAŞ özelleştirilmesine karşı yürütülen kampanya kamuoyunda önemli destek gördü... Pek çok insan, sendikamızın afişlerinden, broşürlerinden ve bu konuda üretilen filminden işin gerçek yüzünü gördü...

Bir de özelleştirmenin yıkıcı etkilerine doğrudan maruz kalanlar var: Kurum çalışanları... Biz de TÜPRAŞ'ta çalışanların olaya bakış biçimlerini vermek istedik. Bu amaçla son dönem yapılan kampanyalarda standlarda günlerce nöbet bekleyen Kırıkkale TÜPRAŞ'tan kadın arkadaşlarla konuştuk... Kızlar kararlılar, "TÜPRAŞ bizim ekmek kapımız, çocuklarımızın da geleceği... Mücadeleye devam" diyorlar...

Kampanyamızın broşür ve afişlerinde fotoğrafı bulunan, filmde oynayan genç oyuncu arkadaşımıza ulaşmış, onunla sizler için bir söyleşi gerçekleştirdik... Cıvılcı, umut dolu, yetenekli, zeki Derya Elmas'ı, sanıyorum önümüzdeki senelerde başka yerlerde de göreceğiz...

Uzun süredir yapmak istediğimiz 'Petrol-İş'li aileleri ziyaret'i nihayet gerçekleştirdik. 1 No'lu Şube Başkanı Reşat Tüysüz'ün bizi yönlendirdiği Dilek ve Mustafa Okumuş'un evine konuk olduk. Onları tanımak mutluluk vericiydi... Neden mutlu olduğumuzu okuyunca sizler de anlayacaksınız...

Bu sayımızın kadın örgütü Başak Kadın Kooperatifi... 1 Mayıs Mahallesi'nde yan yana gelen kadınların neler yaptığını dayanışma sayfalarımızda bulabilirsiniz....

Uçan Süpürge Türkiye'de ilk kadın filmleri festivalini gerçekleştiren ve pek çok kadın işine imza atan Ankaralı bir kadın örgütü... Bir de internet siteleri var. Bu sitenin editörü Selen Doğan arkadaşımız Almanya'da ziyaret ettiği WeiberWirtschaft isimli kadın örgütünü bizler için yazdı... Ona katkılarından dolayı çok çok teşekkür ediyoruz.

Tarih, hukuk, jinekoloji sağlık, güzellik sayfalarımız yine dopdolu ve kültür sanat haberlerimiz yine yerli yerinde... Bu sayıda mutfak köşesini pratik tariflere ayırdık. Çalışan kadınların işlerini hafifletmek için bir nebze de olsa yardımcı olmasını umuyoruz.

Petrol-İş Kadın bu sayıda "hayırlı bir iş'e tanıklık ediyor... Görsel yönetmenimiz ve editörümüz Selgin Zırlı arkadaşımız evleniyor... Merak etmeyin uzağa gitmiyor... İşin erkek tarafında sendikamızın eğitim uzmanı Erhan Kaplan yer alıyor... İki arkadaşımıza da ömür boyu mutluluklar diliyoruz...

Yeni bir sayıda buluşmak dileğiyle şimdilik hoşça kalın....

Satma, yenisini kuralım

Özelleştirmeye karşı her alanda mücadele eden sendikamız, TÜPRAŞ için “Satma yenisini kuralım” diyerek “sat-kurtul” zihniyetine karşı bir alternatif ileri sürüyor... Evet, Türkiye’de çalışan kesimin asıl ihtiyacı yeni istihdam alanlarıdır...

Bazı hayırsız torunlar vardır... Ailenin uzun çabaları, emeği ve alınteriyle gerçekleştirmiş olduğu birikimi, büyükler ölünce satıp savar... Bir süre sonra da aç ve açıkta kalır... AKP hükümeti de aynı hayırsız torunlar gibi davranıyor... Büyükkannelerimizin, büyükbabalarımızın alınteriyle oluşturdukları ve bizlere miras bıraktıkları, hepimizin ortak malı olan Telekom, Erdemir, TÜPRAŞ gibi kuruluşları özelleştirme adı altında yok pahasına satıyor...

Bu hayırsız torunun yanlış tutumunun zararlarını, ülke olarak, halk olarak hepimiz çekeceğiz...

TÜPRAŞ’ın taliplerinden Polonya Şirketi PKN Orlen adına konuşan Igor Chaluppeck gazetelere verdiği demeçte: “TÜPRAŞ bir hazine, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nden bizim elimize geçerse kıymetini bileceğiz” dedi... Bu alışverişte asıl hedeflerinin hızla büyüyen Türkiye petrol ürünleri pazarını ele geçirmek olduğunu da söylemeden edemedi... Mesele büyük ve kapsamlı, değerlerimiz peyder pey elimizden gidiyor...

TÜPRAŞ, 2004 yılında İstanbul Sanayi Odası’nın yaptığı sıralamada 500 büyük sanayi kuruluşu arasında ilk sırada yer alıyor... Ford, Toyota ve Renault gibi büyük özel otomotiv şirketleri onu geriden takip ediyor... Kârlılık da var, modern teknikler de kullanılıyor...

Toplumsal miras

Yönetici ve temsilcilerimizin 18 Ağustos günü İzmit’te yaptıkları toplantıda Genel Başkanımız Mustafa Öztaşkın, sendikamızın TÜPRAŞ’ın yerli, yabancı ya da yerli-yabancı ortaklığa, düşük ya da yüksek bedellerle “satılması” gibi bir konuyla ilgilenmediğinin altını çizerek şöyle konuştu: “Toplumsal yarar yaklaşımlarını önceleyen sendikamız, TÜPRAŞ’ın kamu elinden çıkmasının Türkiye’nin petrol ürünü ve buna bağlı olarak petrokimya ürünü üretiminden çekilmesine yol açacağı ve ekonomik gücümüzün daha da zayıflayacağı görüşündedir... Ekonomik olarak güçsüzleşme, uluslararası arenada siyasal olarak da güçsüz olmayı beraberinde getirir. Bu konudaki tavrımız ve son sözümüz ‘Türkiye’nin hazinesi devredilemez’dir.

AKP hükümetine rafineri-petrokimya entegrasyonunu sağlaması için çağrı yapan Genel Başkanımız, Türkiye gibi hammad-

de açısından ithalata bağımlı bir ülkenin, rafineri ve petrokimya alanında uzmanlaşmış TÜPRAŞ ve PETKİM gibi iki güçlü kuruluşa sahip olmasının bu entegrasyonu gerçekleştirme için önemli bir olanak olduğunu da sözlerine ekleyerek: “Eğer hükümet ve yerli-yabancı özel şirketler, doğrudan yatırım yapma konusunda samimi ve dürüst iseler; TÜPRAŞ’ın satılmasını değil, yeni rafineri kurarak istihdam yaratmayı tercih etmelidirler... TÜPRAŞ özelleştirilmesi bu anlamda hem siyasi iktidarın hem de bu alana girmek isteyen özel şirketlerin test edildiği bir dönüm noktası olmaktadır. Siyasi iradeye güven duymamızı “Satma, Yenisini Kuralım” talebimize verilecek yanıt belirleyecektir” dedi...

Diğer yandan birinci ihalesi iptalle sonuçlanan ve 29 Nisan 2005 günü gazete ilanı ile ikinci kez ihaleye çıkarılan TÜPRAŞ’ın son ihale gününde rafinerilerde çalışan Petrol-İş üyesi işçiler iş bırakma eylemi yaptılar. İşçiler üretimden kaynaklanan güçlerini kullandılar ve TÜPRAŞ’tan kara, deniz ve boru hattı yoluyla akaryakıt ve LPG satışı yapılmadı.

İzmir Aliğa’da 500 işçi servislerinden inerek “dış kapıda” toplandılar. İşçilere PETKİM’de gece vardiyasında çalışan 400 kişi de destek verdi.

Burada eylemcilere hitaben bir konuşma yapan Genel Başkanımız Mustafa Öztaşkın “Türkiye eğer kalkınmak istiyorsa, işsizliği ve yoksulluğu azaltmak istiyorsa, TÜPRAŞ’ı, PETKİM’i, ERDEMİR’i, TELEKOM’u satmayıp sahip çıkmalı ve yenilerini kurmalıdır...” dedi.

Sendikamızın özelleştirmelere karşı yaptığı ilginç eylemlerden biri de “Memleket Nöbeti” çadırlarıydı. Tüpraş Rafinerilerinin yer aldığı İzmir-Aliğa, Kırıkkale, Batman ve İzmit Rafinerisi ile Yarımca Petro-Kimya Tesislerinin bulunduğu Kocaeli’de kurulan çadırlarda Petrol-İş Sendikası halkı, Tüpraş’a sahip çıkmaya ve bu çadırlarda nöbet tutmaya çağırdı.

“Türkiye Uyuma, Çalınmak İstenen Geleceğindir, Haydi Nöbete” şiarıyla ilki Kocaeli’de 7 Eylül’de kurulan memleket nöbeti çadırlarında 10 gün süre ile 24 saat nöbet tutulacak. 8 Eylül’de ise Kırıkkale, Batman ve Aliğa’da “Memleket Nöbeti” çadırları kuruldu.

TÜPRAŞ kuşaktan kuşağa aktarılması gereken toplumsal bir mirastır... TÜPRAŞ aynı zamanda binlerce işçinin iş yeri, ekmek kapısı, çocukların geleceğidir... Onu sattırmayalım... Yenilerinin kurulması için mücadele edelim, herkesi bu mücadeleye ortak edelim...

“TÜPRAŞ bizim için bir kültür, bir yaşam biçimidir.”

TÜPRAŞ özelleştirilmesine karşı mücadele sürerken biz de Kırıkkale Rafinerisi’nde çalışan kadın arkadaşlarımızı ziyaret edelim dedik... Onlarla kadın olmayı, TÜPRAŞ’lı olmayı konuştuk... Bilinçli, mücadeleci ve duruşlarını belirlemiş kadınlardı. Umutla ayrıldık...

Necle Akgökçe-Selgin Zırlı

TÜPRAŞ özelleştirilmesine karşı imza kampanyası yürütülürken Ankara’da açılan standta Kırıkkale’den kadın arkadaşların başı çektiğini duyurmuştuk... Bu sayıda onlarla tanışıp sohbet etmek istedik... Kırıkkale Şube yönetiminden arkadaşlarımız hemen organize ettiler... Sağ olsunlar Ankara’dan gelip aldılar... Yoğun gündemleri arasında bize zaman ayırdılar... Kadın arkadaşlarla TÜPRAŞ tesislerinde havuz kenarında buluştuk... Geniş olimpik havuz, yemyeşil ağaçlar, envai çeşit çiçek, tam bir tatil köyüydü burası... Çay ve pastalar eşliğinde konuşmaya başladık... Sayımız fazlaydı bu kez... Ama bu birbirimizi anlama konusunda engel oluşturmadı... Onları tanıma sırası şimdi de sizde...

Sizi tanıyabilir miyiz, kaç yıldır çalışıyorsunuz, çalışmanın ne tür bir anlamı var sizin için?

Sevim Biçer: Sekiz yıldır TÜPRAŞ Kırıkkale Rafinerisi’nde sekreter olarak çalışıyorum. Şu anda işletme müdürlüğünde sekreterlik yapıyorum. Çalışmak her şeyden önce ekonomik özgürlüğünü kazanmak demek... Özgürlük ise benim için her şey demek, kimseye bağlı olma-

dan yaşıyor, istediklerinizi yapabiliyorsunuz... Evliydim, boşandım... Çocuğum yok.

Tek başınıza mı yaşıyorsunuz?

Hayır ailemle birlikte yaşıyorum. Boşandım, ailemin yanına döndüm.

TÜPRAŞ’ın özelleştirilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz, eylemlere katılıyor musunuz?

Bir kadın olarak TÜPRAŞ’ta çalışmayı ayrıcalık olarak değerlendiriyorum. Ülke

ekonomisinin can damarı olan böyle kârlı bir kuruluşun özelleştirilmesi çok yazık... Eylemlere tabii ki katılıyorum.

Serap Metin: Ben, 19 yıldır TÜPRAŞ’ta çalışıyorum. Evliyim, biri ortaokula diğeri liseye giden iki çocuğum var. TÜPRAŞ’ta çalışmaktan elbette memnunum.

Göreviniz ne?

Yardımcı Tesisler İşletme Müdürlüğü’nde sekreter olarak çalışıyorum.

Çalışmak zor mu?

Zorlukları var ama çalışmak insanın kendine olan güvenini artırıyor. Ekonomik özgürlüğünüzü kazanıyor, hayata daha farklı bakıyorsunuz. O anlamda tabii ki çok güzel...

Ev işleri kimin üzerinde?

Dönem dönem bakıcımız oldu ama ev işleriyle ilgili bütün yük yine de kadında. Çalışan kadın olmak ve küçük çocuğu olmak çok zor bir durum... O dönemleri

kötü geçirdiğimi söyleyebilirim. Kadınız ve her şey bizim omuzumuzda, bizim için yaşamak o kadar kolay değil. Türkiye’de kadın olmak zor...

Handa n Aybar: Ben de Bakım Müdürlüğü’nde sekreter olarak çalışıyorum.

Serap Metin

Çalışma ile aranız nasıl memnun musunuz?

Tabii ki çalışmaktan çok memnunum. Ben bekârim... Bir eş, bir çocuk olmayınca çalışmak nispeten daha kolay oluyor... Özgüven kazandırıyor kadına çalışma... Aile içinde, toplum içinde söz sahibi oluyorsunuz.

Tek mi yaşıyorsunuz ailenizle mi birlikte?

Daha önce ailemle birlikte yaşıyordum. Şimdi Ankara’da tek başıma yaşıyorum.

TÜPRAŞ nasıl bir işyeri, özelleştirilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz, eylemlere katıldınız mı?

TÜPRAŞ çok iyi bir işyeri... Burada çalışmaktan memnunum. TÜPRAŞ kâr eden bir kuruluş ve bizim işyerimiz... Böyle bir kuruluşun satılması, hepimiz açısından çok kötü.

TÜPRAŞ’ın özelleştirilmesine karşı yürütülen imza kampanyası sırasında Ankara’da açtığımız standta görev aldım. Stand ve imza

kampanyası bence çok başarılıydı...

Stand kimler geldi, tepkiler nasıldı, izlenimlerinizi anlatabilir misiniz?

Kampanyada öğretmen, öğrenci ve mühendislerden çok fazla destek gördük. Öğrenciler, ‘okulu bitirdikten sonra çalışacağımız işyeri kalmayacak’ korkusu içindeler. Ankara’daki imza kampanyası bence başarılıydı. Umarım burada da aynı türden bir ilgi olur, bunu bekliyorum.

Hicran Bulut: Ben Hicran Bulut, evliyim, iki buçuk yaşında bir çocuğum var. Mali İşler Müdürlüğü’nde büro memuru olarak çalışıyorum. Fakat çalışmanın elbette kadın açısından bazı zorlukları var. Çocuk yönünden çok zorlanıyorum. Ben Ankara’dan gidip geliyorum, bakıcı hep sorun oldu.

Ev işlerini kim yapıyor?

Eşim yardımcı oluyor... Yarıya yarıya yapıyoruz...

Handan Aybar

Çalışmayı seviyorsunuz, kazandığınızı rahatlıkla kullanabiliyor musunuz?

Bizim evde maaşlar birleştirilir... Gerekli giderler çıktıktan sonra kalanı da paylaşıyoruz... Hatta ben biraz daha fazla alıyorum... Ankara’dan gelip gittiğim, çocukla ilgilendiğim için... Biz, demokratik bir aileyiz.

Sevim Biçer

TÜPRAŞ’la ilgili ne söylemek isterdiniz?

TÜPRAŞ bizim işyerimiz ve ben burada çalıştığım için çok mutluyum... TÜPRAŞ, ülkenin, çocuklarımızın geleceği; özelleştirilmesine karşıyız...

Demet Yükselce: Beş yıldır TÜPRAŞ’ta Ticaret Müdürlüğü’nün sekreterliğini yapıyorum. Bekârim... Kırıkkale’de ailemle birlikte yaşıyorum.

Burada kadın arkadaşların hepsi sekreterlik mi yapıyor?

Çoğunlukla sekreterlik yapıyor.

Çalışan kadın olmak nasıl bir şey?

Ben çalışmaktan, TÜPRAŞ’ta çalışmaktan memnunum... Kadınlar çalışmalı... Çalışan kadın her şeyden önce parasal olarak kimseye bağımlı olmuyor. Çalışmayan kadınlara göre kendimi daha şanslı görüyorum.

Evde işleri anneniz mi yapıyor?

Annem rahatsız olduğu için işleri ben yapıyorum. Genellikle hafta sonu ilgileniyorum ev işleriyle...

Eylemlere katılıyor musunuz?

Tabii Ankara’ya gittik arkadaşlarımıza destek verdik. Görevli değildim ama stand başındaydık... Zaten Petrol-İş’in düzenlediği tüm eylemlere katılıyoruz.

Yani sendika ile aranız iyi?

Evet, evet çok iyi.

Ümmühan Altay: Evliyim bir çocuğum var... Beş yıldır çalışıyorum... Mali İşler Müdürlüğü’nde sekreterlik yapıyorum. Çalıştığım için çocuğuma bir anne olarak her türlü imkanı sağlıyorum. Bu beni çok mutlu ediyor.

Çocuğa kim bakıyor?

Şu anda annem bakıyor. Kreşe de verdim ama...

Eşiniz ev işlerini paylaşıyor mı?

Eşim polis olduğu için vardiyalı çalışıyor. Onunla seyrek karşılaştığımızı söyleyebilirim. Benim işim ona göre daha rahat olduğu için çocukla ben ilgileniyorum. Evin sorumluluğu da benim üstümde.

Sorumluluk artınca rahatlık da kalmıyordur herhalde?

Evet, o anlamda eşim benden daha rahat.

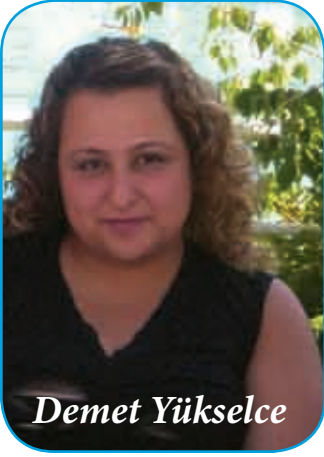
TÜPRAŞ’ın özelleştirilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

TÜPRAŞ’ta çalışmaktan çok memnunum... Sendikanın düzenlediği eylemlere yetiştirdiğimce katılıyorum... Kadınların eylemin içinde olması daha güzel bir görüntü veriyor...

Daha renkli oluyor eylemler... Ayrıca kadınların imza toplaması, stand başında durması daha ilgi çekici olu-

Hicran Bulut

Demet Yükselce

yor galiba...

Ayla Özdençe: 20 senedir TÜPRAŞ'ta çalışıyorum. Sosyal ve İdari İşlerde baş memurum. Evliyim, iki çocuğum var... Çalışmaktan, kendi paramı kazanmaktan çok memnunum... Kadının ekonomik özgürlüğünün olması iyi bir şey...

TÜPRAŞ özelleştirmesi konusunda ne düşünüyorsunuz, eylemler nasıl gidiyor, katılıyor musunuz?

Böyle güçlü ve kâr eden bir kuruluşun özelleştirilmesine elbette karşıyız. Burada çalışan arkadaşlarla birlikte mücadele ediyoruz, inşallah mücadelemizde başarılı oluruz. Ankara'da stand açtık imza topladık.

Kimler imzaladı, kadınlar var mıydı aralarında?

Öğretmen ve öğrencilerden destek geldi. Çalışan bilinçli kadınlardan, özellikle kadın öğretmen arkadaşlardan önemli destek gördük.

Bir dayanışma duygusu yaşadınız mı?

Evet, güzeldi... Birilerinin sizinle aynı hisleri paylaştığını görmek güzel bir şey... TÜPRAŞ bizim işyerimiz, özelleştirildiğinde çoğumuz işinden olacak, ama kalanlar da rahat edemeyecekler... Alan adam kendi kârını

arttırmaktan başka şeyi düşünmeyecek çünkü... Onun kârı ülkenin kârı olmuyor bildiğimiz gibi... Kaç kişi vergi ödüyor ki?

Vildan Latif: 15 yıldır TÜPRAŞ'ta görev yapıyorum. Şu anda TÜPRAŞ'ın Kırkkale Sosyal Tesisleri'nde çalışıyorum.

Eşimi trafik kazasında kaybettim. Eşimi kaybettikten sonra çalışmaya başladım. Ben TÜPRAŞ sayesinde ayakta kaldım... En küçüğü 22 yaşında üç çocuğum var. Büyüttüm onları artık...

Ümmühan Altay

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesine ne diyorsunuz?

Tabii ki karşıyız... Sonuç bizim açımızdan kötü olacak. Tüm özelleştirmelerden en fazla çalışanlar zarar görüyor çünkü.

Sefine Altaş: 18 yıldır TÜPRAŞ'ta çalışıyorum, evliyim, bir kızım var, Ankara'da oturuyorum. Rafinerinin muhte-

Vildan Latif

lif yerlerinde sekreter olarak çalıştım. Şu anda Teknik Servisler Müdürlüğü'nde çalışıyorum. Pek çok kadın arkadaşım çalışmanın kadınların özgürleşmesindeki rolüne, TÜPRAŞ özelleştirilmesinin manasızlığına değindi. Ben burada başka bir şeyden bahsetmek istiyorum.

Liseden mezun oldum TÜPRAŞ'ta işe başladım. Hepimiz çok genç yaşlarda buraya girdik ve birbirimize çok bağlandık. Amirler, memurlar, hepimiz iyi günde kötü günde birbirimize çok destek olduk. Özelleştirme bu yapıyı kıracak, bizi dağıtacak... Ben en çok bunu arayacağım. Şu masada oturan herkes en azından 10 yıllık arkadaşdır. Birbirimizin acısını, güzel günlerini paylaştık, birbirimizin cenazesine düğününe gittik... Özelleştirmenin ekonomik boyutundan ziyade bu boyutu beni rahatsız ediyor... Burada biz bir yaşam kültürü oluşturduk... TÜPRAŞ bizim için bir yaşam alanı... O kaybolacak... Bu çok üzücü...

İnsan ilişkileri de darbe mi yiyecek diyorsunuz?

Tabii, bu beni çok etkiliyor. Emekli olduktan sonra arkadaşlarınızı ziyaret için buraya gelebiliyor, iletişimi sürdürüp özlem giderebiliyorduk şimdiye kadar, ama adam alır mı seni fabrikasına, özelleştirme ile hepimiz dağılacğız... Birbirimizin iyi ve kötü gününe yetişemez hale geleceğiz. Dayanışma duygusunu da yok etmek istiyorlar.

Siz özelleştirmeye karşı eylemlere katıldınız mı?

Ankara'da stand açma eylemi sırasında Cumartesi, Pazar da dahil olmak üzere 7-8 gün çalıştım... Stand görevlisi değildim ama gittim, geldim. Orada görevli ol-

Ayla Özdençe

mak bir sıfat değildi zaten... Hepimiz TÜPRAŞ'lıyız ve amacımız orada olmak, kalabalık yapmak, sesimizi bir yerlere duyurmaktı. Tepkiler çok güzeldi...

Kadınların stand başında durması ne tür etkiler yarattı?

Kadınların durması karşıdan gelen kadınların da standı yönetilmesine neden oldu.

Fadime Güneş

Neler anlattınız?

Bilmeyenlere TÜPRAŞ'ı anlattık önce. TÜPRAŞ'ı bilmeyen, burada tüp satıldığını sanan insanlar var. Bize "imza atarsak tüp verecek misiniz?" diye soru soranlar bile oldu. Üniversiteye hazırlanan çocuklar bile Türkiye'de 4 rafineri olduğunu bilmiyordu, onlara biz anlattık... Daha sonra özelleştirmenin onların hayatını da etkileyeceğini anlattık...

Birsan Taşan: 14 yıldır TÜPRAŞ'ta çalışıyorum.

Mutfakta, bulaşık yıkıyorum. Üç tane çocuğum var. En büyüğü 27 yaşında, en küçüğü 22 yaşında... Çalışmaktan, buradaki arkadaşlarımdan memnunum, sendikamızı da seviyorum.

Çalışmak size neler sağladı?

Ben eşimden ayrıldım... Burada çalışarak çocuklarıma baktım, onları büyüttüm.

Özelleştirme konusunda ne düşünüyorsunuz?

TÜPRAŞ'tan memnunum... Özelleştirmeyi hiçbir zaman

Sefine Altaş

istemiyorum. Hepimiz ev geçindiriyoruz... Malımız, mülkümüz yok, bir yerden gelirimiz yok, burası bizim ekmek kapımız... Gözümüzün gördüğü, elimizin tuttuğu hep TÜPRAŞ. Özelleştirme yapılırsa, olan bize olur... Satın alanın ilk yaptığı iş işten çıkarma oluyor... Türkiye'de hangi özelleştirmeden işçi faydalı çıktı ki,

Aysel Örnek

hep zarar gördü. Özelleştirme korkutuyor bizi.

Gülbeyaz Özcan: Ben, Rafineri Müdür Yardımcısı'nın Sekreteriyim 22 seneden beri çalışıyorum. Evliyim, bir oğlum var...

Kadınların ekonomik özgürlüklerinin olması güzel bir şey... İhtiyacınız olan şeyi kimseye danışmadan alıyorsunuz...

Evde durumlar nasıl, eşiniz ev işi yapar mı?

Yapar, evi süpürür filan rahatsız olduğum zaman...

Peki rahatsız olmadığınızda?

Normalde biliyorsunuz İç Anadolu'nun erkekleri maço oluyor...

Gülüşmeler...

Birkaç kişi birden: "Valla her yerin erkekleri öyle..."

Hiçbir kadın kalkıp da eşim her türlü işime yardım ediyor diyemez. Eşim yine de iyidir. Misafir geldiğinde salatayı hazırlar, kalkıp meyveyi getirir...

TÜPRAŞ özelleştirilmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Özelleştirmeye tabii ki karşıyız... Ben bir de Kırıkkale esnafı ve sivil toplum örgütlerinin özelleştirme karşısındaki tutumuna değinmek istiyorum... Bize hiç destek çıkmadılar... Tam tersi çoğu alenen yüzümüze 'özeleş-

sin, siz zaten çok para alıyorsunuz' diyorlardı... Yani biz Erdemir'deki gibi bütün değiliz..

Her şey para değil tabii... Ben burada asgari ücretle de çalıştım. Buralar bizim çocuklarımızın teminatı, onları düşünerek özelleştirmeye karşı çıkmak lazım.

Niye desteklemiyorlar sizce?

Bizim alışverişimizi Ankara'dan yaptığımızı düşünüyorlar... Ben her şeyimi buradan alıyorum. Çok para aldığımız için de kızıyorlar... "Benim çocuğum ODTÜ'yü bitirdi, asgari ücretten çalışıyor... Siz burada lise mezununuz, fazla alıyorsunuz" diyorlar...

Sizin almadığınız onlara ve-rilmeyecek, herkes çok para alsın... Sizin fazla para almanız ortalama ücret düzeyini yükseltir, bu, tüm çalışanların yararına bir şeydir... Esnafa gelince sizin paranız olacak ki onlardan mal alacaksınız...

Saliha Çakıcı: 24 yıldır TÜPRAŞ'ta sekreter olarak çalışıyorum. Burada olmaktan, burada çalışmaktan çok memnunum. Evliyim, 20 yaşında üniversitede okuyan bir kızım var. Eşim de burada çalışıyor... O da sendika üyesi... Türkiye'de kadınların mutlaka çalışmaları gerekir.

Eşiniz evde yardımcı mı?

Yardımcı olduğu anlar oluyor... Ev işleri genellikle benim üzerimde. Çalışıp çalışmamak, ekonomik özgürlüğe sahip olmak bazı şeyleri değiştirmiyor. Ama şöyle iyi bir huyu da var... "Çalışıyosun, şu iş ondan kaldı" diye bir şikayette bulunmuyor...

Peki ya TÜPRAŞ özelleştirmesi...

Özelleştirmeye tabii ki karşıyım... TÜPRAŞ sadece karlı bir kuruluş değil, stratejik açıdan da önemli bir kuruluş... Her şeyden önemlisi bizim işyerimiz... Kırıkkale'de Ankara'da yapılan eylemlerin çoğuna katıldım... Katılmak da lazım.

Aysel Örnek: 19 yıldır TÜPRAŞ'ta çalışıyorum... Rafinerinin çeşitli müdürlüklerinde sekreterlik yaptım. Şu an Savunma Sektöründe... Bekarım... Kırıkkale'de ailemle birlikte oturuyorum...

TÜPRAŞ'ın Türkiye'nin can damarı olduğunu düşünüyorum ve özelleştirilmesine karşıyım. Özelleştirilmesi büyük bir kayıp olacak... Belki biz emekli olur ayrılırız, ama bu yerler gelecek nesillere ait, onlara bir şeyler bırakmalıyız.

Tepkinizi nasıl dile getiriyorsunuz, eylemlere katılıyor musunuz?

Gülbeyaz Özcan

Devrim Kavak

Tabii ki... Bu doğrudan doğruya bizim meselemiz, herkes katılıyor...

Hilal Oya Kargın: Dört buçuk yıldır rafineride çalışıyorum... Bekârim, Kırıkkale'de ailemle yaşıyorum...

Genç bir kadın olarak burada yaşamaktan memnun musunuz?

TÜPRAŞ'ta çalışmaktan memnunum... Çünkü burası herkesin gıpta ettiği bir şirket. Kırıkkale'ye gelince: Buranın yerlisiyim, o ne-

Havva Kayar

denle çok zor hareket ediyorum... Yabancı olsam, daha rahat olabilirim... Yabancı biri hareketlerini kısıtlamayabilir... Ama benim dikkat etmem lazım...

Nelere dikkat ediyorsunuz?

İnsanlar genellikle dar düşüncelere sahipler. Ne yaparsanız dedikodu konusu oluyor. Annem, babam pek baskı yapmıyor ama çevre baskısı önemli.

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi hakkında söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Özelleştirmeye tabii ki karşıyım... Bu Türkiye açısından çok kötü olur... Çalışanların ise hiç kazancı olmaz.

Ersel Delibaş: Yirmi yıldan beri çalışıyorum... Önceden Ankara'da yaşıyordum. Evlenince buraya yerleştim, şu anda Satın Alma'da baş memur olarak çalışıyorum. Çalışmaktan çok memnunum... Bir harcama yaparken, ya da aileme katkı yaparken kendi param olduğu için daha rahatım... Ama bir ev kadını bunu asla yapamaz... Biri 12 yaşında, diğeri 17 aylık iki kızım var... Kızlarımın da bir mesleği olmasını istiyorum... Onlar da çalışmalılar...

Çocuklar, iş, ev işleri... Zorlanıyor musunuz?

Ben eskiden her işimi kendim yapardım. Ama bebek olunca kadın alıyorum her hafta yarım gün... O etrafı topluyor, ben de başka işlere bakıyorum... Rahatım denenebilir...

TÜPRAŞ özelleştirmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Satın Alma'da çalıştığım için bir contanın bile çok yüksek fiyatta olduğunu görüyorum. Ama TÜPRAŞ'ı üç kuruşa satıyorlar. Bedeli konumuna göre çok ucuz. Buna çok çok üzülüyorum. Satılmasını ise asla istemiyorum...

Birsen Taşan

Eylemlere katılıyor musunuz?

Yetiştirdiğim kadarıyla katılıyorum... Mesela çok istememe rağmen Ankara'daki eyleme katılamadım. Çünkü çocuğum o sırada diş çıkarıyordu, yedi sekiz diş bir anda çıkardı hastaneye yatırmak zorunda kaldık.

Zübeyde Batmaca: Yirmi yıldır rafineride çalışıyorum. Dispanserde sağlık memuruyum. Evliyim, biri

Hilal Oya Kargın

18 yaşında, diğeri 12 yaşında iki kızım var. Çalışmak bir kadın için çok iyi bir şey... Kadınlara özgürlük ve güven kazandırıyor... Kızlarımın da okuyup meslek sahibi olmasını istiyorum...

Özelleştirmeye nasıl bakıyorsunuz?

Ben TÜPRAŞ'ı çocuklarımın geleceği olarak görüyorum ve özelleştirilmesini istemiyorum. TÜPRAŞ'tan maddi, manevi çok şey kazandım... Benim takip gerektiren bir hastalığım var... Hastalığım takip ediliyor, herkes elinden geleni yapıyor. Türkiye'nin geleceği önemli ama ben çocuklarımın geleceği için de kaygı duyuyorum.

Derya Taştan: İnsan Kaynakları'nda sekreterlik yapıyorum. Bekârim... Ankara'dan gidip geliyorum... Tek başıma yaşıyorum..

Nasıl bir şey bekâr ve yalnız yaşamak?

Saliha Çakıcı

Çok iyi bir şey... Tabii ki zorlukları var. Her şeyi siz yapmak zorundasınız ama özgüveniniz açısından çok iyi...

Zorluklar neler?

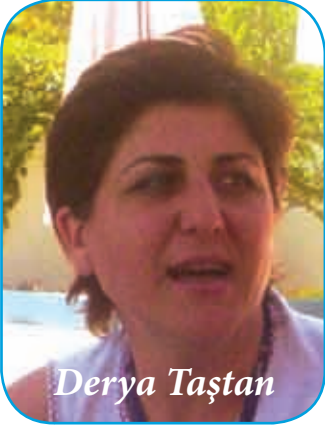
Türkiye'de kadın olarak ya ailenizle yaşamak zorundasınız ya da bir eşiniz olacak... Kadın olmak Türkiye'de çok zor... İster büyük şehir, ister küçük şehir olsun bir erkek gibi davranamazsınız, onlar gibi yaşayamazsınız... Köyde de şehirde de ölçülü davranmak zorundasınız...

Nasıl olmasını istersiniz peki?

Ben insani açıdan yaklaşıyorum olaya. Kadın veya erkek ne olursa olsun, bir insanın insan gibi yaşaması lazım. Özgür olması lazım. Erkeğe sunulan hakların kadına da sunulması lazım. Kadınsak sürekli ezilmek zorunda değiliz... Geçenlerde eczacı bir kadın arkadaşım dayak

Ersel Delibaş

Derya Taştan

yüzünden eşinden ayrıldı. Demek ki üniversite bitirmeniz dayak yemenizi engellemiyor...

Ne yapmak lazım peki?

“Erkek böyle yetişir, kız böyle yetişir” dememek gerekiyor. Her alanda kız ve erkek çocuklara eşit davranılmalı. Kızlar kısıtlanmamalı. Gerktiğinde erkek çocuğu da çamaşırını bulaşğını yıkayacak... Kadınlar bilinçli ve akıllı olursa erkekler de geri çekilmek zorunda kalırlar.

TÜPRAŞ hakkında siz ne düşünüyorsunuz ?

Ankara’daki standta görev aldım... Gençler bizi ziyaret ettiler, imza verdiler... Çocuklar gerçekten de TÜPRAŞ’ın özelleştirilmesine karşılar. Neden, çünkü kendi geleceklerini düşünüyorlar...

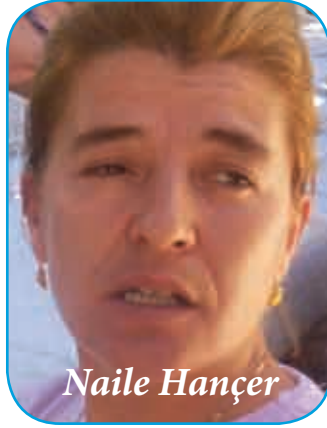
Naile Hançer: Yirmi iki yıldır TÜPRAŞ Ticret Müdürlüğü’nde satış elemanı olarak çalışıyorum... Evliyim, bir oğlum var. Eşim de sendika üyesi. Çalışmaktan memnunum. Çalışmak kadına ekonomik özgürlük sağlıyor... Çalıştığım için paramı istediğim şekilde harcıyorum... Çocuğuma istediğim şeyleri alıyorum. Ama sadece ekonomik getirisi yok çalışmanın... Ayrıca iş sayesinde sosyalleşıyorsunuz... Çevreniz genişliyor... TÜPRAŞ’ı çocuklarımızın geleceği olarak düşünüyorum...

rum ve özelleştirilmesine karşıyım. İşsizlik zaten almış başını gidiyor. Başka örneklerden biliyoruz... Özelleştirilme yapılır, yapılmaz işçi sayısı azaltılıyor... Burada da özelleştirilme olursa pek çok insan işsiz kalacak...

Havva Kayar: Beş yıldır genel hizmetlerde çalışıyorum. Çalışmaktan memnunum...

Evli, bekâr?

Evli bekârim... Yani eşimden ayrıldım. Ben iki kez evlendim... İlk eşim öldü...İkinci eşimden de ben ayrıldım... Bir kızım var.

Naile Hançer

Niçin ayrıldınız?

Eşim kumarıcı çıktı... Ben de ayrıldım... Kızım okuyor... Onun geleceği için çalışıyorum. Hem anne hem de babayım.

Kırıkkale’de mi oturuyorsunuz?

Evet, kızımla birlikte burada oturuyorum... Çalışmayı seviyorum... Hem de mecburum...

Peki TÜPRAŞ özelleştirmesi?

TÜPRAŞ bizim işyerimiz, ekmeğimiz, özelleştirilmesini elbette istemiyorum.

Fadime Güneş: 10 yıldır TÜPRAŞ’ta genel hizmetler bölümünde çalışıyorum. Temizlik yapıyorum. Dört çocuğum var ve onlara ben bakıyorum, eşim 25 sene önce vefat etti. İşimden, çalışmaktan çok memnunum...

Ama işimi kaybetmekten korkuyorum. Burası özelleştirilmesin diye dua ediyorum. Çocuklarımin ekmeği, rızkı burada çünkü...

Devrim Kavak: 14 senedir TÜPRAŞ’ta çalışıyorum. Memurum, evliyim, iki çocuğum var... Çalışıyor olmaktan, TÜPRAŞ’ta çalışmaktan memnunum...

Özelleştirme nedeniyle iki yıldır işimizi kaybetmekten korkusu yaşıyoruz... Sendikamızın çabası ile süreç geriletildi. Bunu yaşamak istemiyoruz artık.

Peki eşiniz yardım ediyor mu?

Yardımcı olmaya çalışıyor... Zorluklarımız elbette oluyor... Bazı günlük işleri yetiştiremiyorum. Eşim bu durumlarda sorun çıkarmaz. Çalışmak bana göre her zaman avantajlı olmak demek.

Özelleştirme ile ne kaybedersiniz?

TÜPRAŞ’ın özelleştirilmesi Türkiye için büyük bir kayıp olur... Ama TÜPRAŞ benim işyerim... Onun özelleştirilmesiyle kadın olarak ekonomik özgürlüğümü de kaybederim...

Zaten dünyada kadın olmak zor. Türkiye’de daha da zor. Kadınlar daha güç iş buluyorlar... Çalışmamak en başta maddi sıkıntı demek. Ailemde de yardım etmek istediğim insanlar var. Türkiye’de işsizlik büyük boyutlarda.

Her ailede hiç yoksa üç, dört kişi işsiz. Biz çalışanlar onlara da yardım ediyoruz.

Siz yardım ediyor musunuz?

Ediyorum tabii... Mesela kardeşim yeni işe girdi. Okuması, her şeyi bana bakıyordu. Şu anda anneme de ben bakıyorum...

Sevilay Tavlı: 14 yıldır İnsan Kaynakları’nda baş memur

Zübeyde Batmaca

olarak çalışıyorum. Evliyim, bir oğlum var... İşimden, işyerimden memnunum. Para kazanmak ekonomik özgürlüğünün olması güzel bir şey. Eşim çok yardımcı bana, ev işi ve işte çalışmak gibi zorluklar yaşamıyorum. Evdeki işlerin yüzde 90’ını eşim yapıyor. Çok demokrat bir aileyiz biz.

Neler yapıyor mesela?

Yemek yapar, bulaşık yıkar, her türlü işi yapar...

İyi bir eş bulmuşsunuz...

Evet, evet... Kopyalatacağım zaten...

Özelleştirilmeler hakkında ne-ler diyeceksiniz?

TÜPRAŞ ve diğer özelleştirilmelere karşıyız. Biz belki üç beş sene sonra emekli olacağız ama burası çocuklarımızın geleceği onu kaybetmek istemiyoruz. O nedenle sonuna kadar direnmek zorundayız. ♀

Sevilay Tavlı

Ev kadınlarına sendika

Venezüella’da ev kadınlarının bir sendikası var artık... Ev kadınları burada kursa gidiyor, meslek öğreniyor, eğitim alıyor, yani kendi ayakları üzerinde durmanın yollarını öğreniyor.

Venezüella’yı petrol sanayiini ulusallaştırma projesi ile taniyoruz... Hugo Chavez hükümeti yabancı petrol şirketlerinden alınan yüzde 1’lik vergi oranını, yüzde 16.6’ya çıkarmıştı. Telekom sektöründe de yabancı tekelere karşı mücadele edecek kamuya ait bir şirket kurmak üzere... Türkiye’de ne yapıyorsa onun tersi yapılıyor orada yani... Şu anda ülkede herkes örgütleniyor... Örgütlenenlerden biri de en fazla sömürülen kesim olan ev kadınları... www.UpsideDownWorld.org sitesinin editörlerinden Ben Dangl, Venezüella’ya gitmiş ve ev kadınlar sendikasını yazmış, www.zmag.de sitesi Almanca’ya çevirmiş bu ilginç haberi, biz de sizleri yoksun bırakmayalım istedik.

Venezüella’da başkan Hugo Chavez liderliğindeki hükümet, ülkenin petrolden gelen zenginliğini sağlık ve eğitim harcamaları, medya projeleri, kadın hakları ve toprak reformu gibi yoksul halkın yararına uygulamalar için harcıyor.

Bu uygulamalar çerçevesinde halk, her alanda örgütleniyor, kendi sendikalarını, kooperatiflerini, birliklerini kuruyor...

Örgütlenen kesimlerden biri de ev kadınları... Ev kadınları “Ulusal Ev Kadınları Sendikası” içinde örgütlenmeyi uygun görmüşler... Sendika köylerde yaşayan ekonomik durumu kötü olan binlerce kadını örgüt çatısı altında birleştirmiş. Üyelerin yüzde 30’u dul veya tek başına çocuk yetiştiren kadınlar oluşturuyor. Ev kadınıysa ve yoksulsa parası da olmaz haliyle... Kadınlar sendikaya üye olmak için para da ödemiyorlar... Ev kadınları sendikası, tekstil işçileri, dikiş işçileri, yemek pişiren ve gıda dağıtımını yapanların kooperatiflerinin birleşmesinden oluşuyor.

Üye olan kadınlara sendika kimliği ile birlikte Bolivarıcı* Anayasa’nın bir fotokopisi ücretsiz olarak veriliyor. Sendikanın genel merkezi de Merida kentinde, bu kent ülkenin dağlık ve az gelişmiş olan doğu bölgesinde bulunuyor... Ulusal Ev Kadınları Sendikası’nın Genel Koordinatörü Lizarde Prada, kendilerinin Anayasa’nın kızları olduğunu söyleyerek şöyle konuşuyor:

“Bu anayasa ile ev kadınlarının sağlıklı yaşam, eğitim ve barınma hakları garanti altına alınıyor... Dünyada ev kadınlarının haklarını tanımlayan ve sıralayan başka bir Anayasa yok.”

Anayasa 1999’da Chavez’in önderliğinde hükümetin ve ülkedeki çeşitli grupların katılımı ile bir dizi referandumdan sonra oluşturulmuş. Ev kadınlarının tanınması ve onların haklarının anayasal olarak garanti altına alınması, anayasanın pek çok ilerici maddesinden sadece biri...

Emeklilik hakkı için mücadele

Ev kadınlarının çok çekingен olduğunu, ne tür işlerle uğraşabileceklerini bilemediklerini belirten Lizarde Prada “Amacımız kadınlara balık vermek değil balık tutmasını öğretmek... Burada

eğitim amaçlı pek çok programımız var... Eğitimlerden sonra onlara nasıl iş bulacaklarını, ne tür işler yaparak gelir elde edebileceklerini gösteriyoruz.” diyor.

Sendika üyelerine hukuksal yardımda bulunduğu gibi onları parasız sağlık hizmetleri ve eğitim olanakları hakkında da bilgilendiriyor... Ucuz gıdaların nerede satıldığını göstermek de yine sendikanın görevi...

Şu sıralarda ise 50 yaşın üzerinde ev kadınlarının emeklilik hakkı için uğraşıyor.

Sendika üyeleri, ayda iki kez toplantı yapıyorlar. Kadınlar öğle yemeğini hazırladıktan sonra 13.30 civarında bir araya geliyorlarmış, toplantıya Merida’nın çok uzak köşelerinden pek çok kadın katılıyormuş...

Sendika kadınları bölgelerinde bol bulunan hammaddeler üzerinden bir iş kurmaları konusunda yüreklendiriyor... Muzun bol olduğu bölgede yaşıyorlarsa, tatlıcı dükkanı açmalarını öneriyorlarmış...

Sendikanın Merida’da eğitim, atölye çalışmaları ve üyelerin ürettiklerini satmaları için geniş bir binaya ihtiyaçları var... İstedikleri gibi bir binaya kavuştuktan sonra kadınlara ekmek pişirme, kuaförlük, tatlı yapımı konusunda kurslar verilecek...

Eğitim çalışmalarına da büyük önem veriliyor.... Prada “Üyemiz olan ev kadınlarının büyük bölümü, eğitimler sonucunda artık gözlerini açtı. Dünyaya başka türlü bakıyorlar” diyor...

Darısı dünyanın farklı bölgelerinde bulunan diğer ev kadınlarının başına...

(N.A.)

* **Simon Bolivar:** 19 yüzyılda Venezüella’da İspanyollara karşı başlatılan bağımsızlık mücadelesinin ünlü önderi

Başak Kadın Kooperatifi'nin selamları var

Eski adıyla “Bir Mayıs” yeni adıyla “Mustafa Kemal Mahallesi”nde bir grup kadın ortak sorunlarını çözmek, birlikte üretmek ve bilinçlenmek için yan yana gelip Kooperatif kurmuşlar, ismi: Başak Kadın Kooperatifi... Onları tanımak için çaldık kapılarını... Geçmişlerini, yaptıklarını, yapacaklarını konuştuk...

Biz Petrol-İş Kadın dergisi olarak kadınların bir araya gelmelerini, sorunlarına çözüm üretmelerini, birlikte çalışmanın zevkini tatmalarını, “biz varız” demelerini çok önemsiyoruz... Bu tür çabaları olan kadınlar, kadın örgütleri sayfalarımıza hep konuk oldular... Başak Kadın Kooperatifi’de o örgütlerden biri...

Bir Ağustos sabahında çalışıyoruz onların kapılarını... Geniş bir bina kiralamışlar kooperatifçi kadınlar. Alt katta toplantıların yapıldığı büyük bir salonları var, üst katı çocuk odası veya kreş olarak değerlendirmeyi düşünüyorlar... Alt kattaki salonda bulunan yuvarlak masa etrafına diziliyoruz, başlıyoruz sohbetimize...

Nereden doğmuş kooperatif fikri? Bir kız bir erkek çocuk annesi Nafiye İnce alıyor sözü: “Hem kendimiz için hem de mahalle için bir şeyler yapalım dedik... Bu arayış Ümraniye Toplum Merkezi’ne götürdü bizi...Çeşitli kurslara katıldık, önce Kadının İnsan Hakları Eğitimini aldık, sonra Kadın Emek-gini Değerlendirme Vakfı’nın eğitimlerine katıldık...Altı ay sürdü eğitimler, orada nasıl kooperatifleşeceğimizi öğrendik.”

Bu eğitimleri alan 20 kadar kadın, Toplum Merkezi’nden Saniye Can’ın yönlendirmesi üzerine mahallenin sorunlarıyla

ilgilenecek üzere bir komite oluşturmuşlar... Komite daha sonra kooperatif olmaya doğru evrilmiş... İsviçre’den bir kadın kuruluşundan bir yıllık kira yardımı alıp şimdi oturdukları binayı kiralamışlar...

Mahallede kadın olarak yaşadıkları temel sorunlara el atmışlar önce, okula giden çocuklarının karşıdan karşıya geçtikleri yolda ışık yokmuş, muhtarı çağırıp, konuşmuşlar, şu anda ışıkları var... Bir başka sorun da semt pazarındaki pazarcıların... Eksik tartıyorlar, kalitesiz mal satıyorlar ayrıca kadınlara sözlü tacizde bulunuyorlarmış. Pazarcılar Derneği Başkanı’na gitmişler, şikayetlerini dile getirmişler...O konuda da önemli aşamalar kaydettik diyor Nafiye İnce...

Birlikte iş yapmak

Kooperatifte ev kadınları da var, işçiler de, öğretmenler de, emekliler de...

Fatma Başvural emekli öğretmen... O da altı yıldır Toplum Merkezi’nde gönüllü öğretmenlik yapıyormuş... “Hem öğretmiş hem öğrenmiş” kendi deyimine göre... Kadının İnsan Hakları Kursları’na, bilgisayar kurslarına katılmış, kooperatif işleri başlayınca hemen o sürecin de içine girmiş. “Çalışmala-

rımız içinde pazarda kermes yapmak da vardı” diye anlatmaya başlıyor.

“Pazarda yemek yapıp sattık... Bu etkinliğimiz bir ay sürdü. Buradan kooperatifimize küçük bir gelir sağladık. Kadınların tümü üzerlerine düşen sorumlulukları layıkıyla yerine getirdiler.”

Yemek yapıp satmak iyi fikir, bunu devamlı hale getirmek istiyorlar mı? Evet, istiyorlar... Salonun bir kenarında mutfak bölümü var, orada yemek yapıp çevredeki esnafa satmayı düşünüyorlar... Yemek satma işi çevreden de çok iyi tepki almış. Ne de olsa kadın eli değiyor yemeklere...

Amaçlarından biri de kadınların kendi işlerini kendileri kurarak üretici olmalarını sağlamak...

Yasemin Şahin heyecanla söze giriyor, kucağında kızı İlayda var... Meraklı meraklı dinliyor annesini: “Evde iş yapan kadınlar var mahallemizde. Tüccara kazak örenler, halı dokuyanlar, bakkallarda satılan şekerlere halka geçirenler... Onların yaptıklarını pazarlayabiliriz. Aracıyı ortadan kaldırarak daha rahat çalışma koşulları sağlayabiliriz...”

Topluluğun en genç üyesine yöneliyoruz bu kez, “siz niye buradasınız?” diye soruyoruz.

Yanıtıyor Sema Kılıç: “Öğretmenim ve bu mahallede oturuyorum... Kadınların işbirliğine giderek bir şeyler yapmasını çok önemsiyorum. Mahallemizdeki kadınların kooperatifleştiklerini duyunca, ben de bir şeyler yapayım, diye geldim...”

Sema Kılıç, kadınların kooperatifleşerek, yapmış oldukları ürünleri aracıları ortadan kaldırarak satmalarını, gelir elde etmelerini önemli buluyor ama onun asıl önemsedığı şey kadınların birlikte iş yapmaları ve ortak iş yaparken dayanışma duygusunu hissetmeleri, birlikte olmanın getirdiği güveni yaşamaları...

Mahallenin uyuşturucu kullanımı, çeteleşme gibi can alıcı sorunları var. Kadınlar geceleri sokakta rahat yürüyemiyorlar Sema öğretmene göre bütün bu konularda kadın rengi ile katkı sunmayı da kooperatifin görevleri arasında sayıyor.

Siz toplum merkezinde belli bir eğitim almışsınız, Başak Kadın Kooperatifine gelen kadınlar için de benzer bir eğitim düşünüyor musunuz, diye sordüğümüzda, “Tabii burada kurslar verip, eğitim çalışmaları yapacağız” dedikten sonra şöyle devam ediyor... “Ayakta kalmak için maddi sorunlarımızı çözmek çok önemli... Birgün tacize, tecavüze uğrayan ve yapacağını bilmeyen bir kadın kapımızı çalabilir... Gönüllü kadın avukatın, bir doktorun olması da gerekiyor burada... Mahallede kadınlara, ‘kooperatifteki kadınlar bize yardım edebilirler’, duygusunu yaşatmamız lazım. Bunu yaparsak kendimizi başarmış hissedeceğiz.”

Git biraz açılırsın

Sağlık konusu açılınca Nazmiye Kesin giriyor konuşmaya “Ben emekli hemşireyim. 8 yıl çeşitli kadın derneklerinde çalıştım... Fatma abla kooperatiftan bahsedince, geldim... Sağlıkçı olarak bir şeyler yapabileceğime inanıyorum. Çünkü kadınlar sağlık konusunda çok zorlanıyorlar... Göreve ilk başladığımda gittiğim köyde kadınlarla görüşmek istemiştım... Kayınvalideler, büyükler genç kadınları benimle görüştürmek istemediler. Genç annelere bir şeyler anlatmak için giderdim kayınvalideler çıkardı karşıma, gelinleri göstermezlerdi, genç-

lerin uyanmasını istemiyorlar yani.”

O zamana kadar konuşmaya katılmayan Rabia Yiğit iyi şeyler yapmak istediklerini belirttikten sonra önemli bir sorunlarının altını çiziyor... Evet büyük bir mekanları var ama bu büyük mekanın ısıtılması gerekiyor. Kışın ne yapacaklar? Heyet halinde belediyeye gitmişler, ‘doğal gazı bağlayarak bize katkı sunun’ demişler ama belediye pek oralı olmamış...

Sonbaharda takı, yetişkinlere okuma, yazma, folklor, halk oyunları kursları verilmeye başlanacakmış. Üyeler zaten haftada bir toplanıyorlar... Toplantıların olduğu gün çocuk sesleri ile cıvı cıvı bir ortam olduğu için mahalleden kadınlar başlarını uzatıp bakıyorlarmış... Ne olup bittiğini anlamak için... Yaklaşımları gayet olumluymuş.

Kooperatif geziler de düzenliymiş... Bu gezilerde hem eğlenip, hem de eğitim alıyorlarmış...

Otuz üç üyeleri ile birlikte Çanakkale’ye gitmişler, oradaki kadın kooperatifini ziyaret edip fikir alışverişinde bulunmuşlar. İleride turlar da düzenleyecekler...

Biz sohbeti ilerletmiş çay faslına geçmişken, İsmet Bağdır giriyor içeriye... O da kooperatif üyesi... Toplum merkezinde bilgisayar kursu varmış, ona katılmış... İsmet Hanım SSK emeklisi... “Mahalle de fakir biz de fakiriz, birlikten kuvvet doğar, dedik girdik bu işe” diyor. Hedeflerinin arasında bir tasarruf grubu oluşturmanın bulunduğunu İsmet Hanım’dan öğreniyoruz... Beş altı kişi aralarında para toplayarak daralan arkadaşlara destek olacaktıymış... Çok düşük bir faiz alıp tasarruflarını büyütmeyi, bir kadın bankası olmayı da planlıyorlar...

Hayallerin sınırı yok... Onlar olmadan hiçbir şey yapılamaz...

Peki erkekler ne diyor bu işe? Olumlu bakıyorlar... Hatta aralarında Yasemin Hanım’ın eşi gibi “git kooperatife biraz sohbet eder açılırsın”, diyenler de var...

Sohbet güzel fakat gitme zamanı geldi... Petrol-İş’li kadınlara söylemek istedikleriniz var mı diye sordüğümüzda, Fatma öğretmen şöyle cevap veriyor “Petrol-İş Sendikası’nın özelleştirmeye karşı verdiği mücadeleyi çok önemsiyor ve destekliyoruz... Oradaki kadınlara selamlarımızı, desteklerimizi yolluyoruz...” ♀

Hazırlayan:
Yard. Doç. Dr. Serpil Çakır
İstanbul Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fak.

Kadınların sokağa çıkma serüveni

Türkiye’de kadınların sokağa çıkması, taşıt araçlarına binmesi, çarşıya gidip alışveriş yapmaları öyle kolay olmadı.. Önceleri haftanın bir günü ancak mesire yerlerine gitmesine izin verilen kadınlar, ulaşım teknolojilerinin ve kültürel yapının değişmesiyle sokaklara çıkabilir hale geldiler...

“Bahar mevsimi geldi. Kadınların bazılarını gezme bahanesiyle Üsküdar’dan Kısıklı, Bulgurlu, Çamlıca, Merdivenköy ve Beykoz çevresinde arabalarla gidip açık saçık dolaştıkları ve çeşitli rezaletlere yol açtıkları, sözlerine inanılır kimselerden haber alındı. Bundan böyle kadınların oralara arabalarla gitmeleri yasaktır. Giden kadınlar ve kadınları götüren arabacılar şiddetle cezalandırılacaktır”

Yukarıdaki ferman 1751 yılında çıkarılmıştı.

Kadınların toplumsal yaşamına ilişkin bu türden yasaklamalar sadece yukarıdaki fermanla örneklenemezdi. Kadın ve erkek arasındaki sosyal ilişki kontrol altında tutulmaya, böylelikle cinsler arasındaki her tür yaklaşma önlenmeye çalışılmıştı. Kadınların gideceği, gezeceği yerler devlet tarafından sınırlandırılmış, hangi araçlara binecekleri, araçların hangi bölümlerinde oturacakları, nerelerden alışveriş yapacakları, hangi camilerde ibadet edecekleri en ince ayrıntısına kadar fermanlarla düzenlenerek belirlenmişti. Kadınların Şehzadebaşı, Beyazıt gibi şehrin işlek yerlerine gitmelerinin yasaklandığı da

olmuştu. Bir dönem Kapalıçarşı’da dolaşmaktan da men edilmişlerdi. Eşya almak için çarşıda dükkan ve mağazaların içine girip alışveriş yapamayacaklardı, dükkan önünde alacağı şeyi söyleyecek, aldıktan sonra hemen eve döneceklerdi.

İslam kadınları ancak Cuma günleri, kadınlara ayrılan, erkeklerin bulunmadığı seyir yerlerine gezmeye gidebilecekti. Maslak, Şişli, Levent, Pangaltı gibi yerlerde, ne suretle olursa olsun, İslam kadınlarının araba ile durması ve oturması yasaktı. Bu konuda da fermanlar çıkarılmıştı.

Kadınların erkekler gibi ata binneleri yasaklandığından, öteden beri arabaya binerlerdi. Harem-i Hümayun, vezirlerin ve devletin ileri gelenlerinin eşleri büyük dört tekerli, yüksekçe, etrafı tahattan yapılmış ve üzeri eğri tabir olunan bir çember ile çevrili, pencereleri kafesli, koçu denilen arabalara binerlerdi. Daha sonra yaylı arabalar, kupa ve lando gibi arabalar kullanılmaya başlandı. Bu araçlara kadın ve erkeğin birlikte binneleri yasaktı.

Haftanın o güzel günü

Kadınların başlıca eğlencesi, komşularını ziyaret etmek, hamama ve mesire yerlerine gitmekti. Osmanlı sarayından Seniha Sultan, 1909’da yazdığı bir mektubunda, mesire yerlerine gitmenin kadınlar için önemini şöyle vurguluyordu: “Benim için haftam bir tek günden ibaretti. Diğer altı gün ise o bir tek günü beklemekle geçti. Sokağa çıkmadım. Misafirim gelmedi. Ne okudum, ne yazdım, ne de piyanoya dokundum.

Hep pencereden havaya baktım, 15 Cemaziyelevvel Cuma günü hava bozar da bulutlanır mı diye. Çünkü bu benim ilk Kağıthane günüm olacaktı.”

1851 yılında Şirket-i Hayriye’nin kurulmasıyla birlikte İstanbul’da deniz ulaşımı düzenli olarak yapılmaya ve Boğaziçi’ne vapur seferleri düzenlenmeye başlandı. Daha önceleri sandallar, her yere, her saatte gidebilen en önemli seyahat araçlarıydı. Akşam saatlerinde ve geceleri Boğaziçi’nde sandalla dolaşmak dönemin belli başlı eğlencelerindendi. Zenginler özel olarak süslü sandallar yaptırırlar, hanımlar akşamları Boğaz kıyılarında çimenler arasından özenli kayıklarına binerek mavi suların beyaz köpükleri arasında sallanarak, neşelenerek gezintiye çıkarlardı.

19. yüzyılda, Osmanlı toplumunun girdiği değişim ve gelişim çağı, eğlence kültürünü de değiştirmeye başladı, fayton, tramvay, demiryolu, atlı araba, vapur seferleri, gündelik yaşamın zaman ve mekan temposunu hızlandırdı. Boğaziçi, Adalar, Yeşilköy gibi sahil yerleri gibi yeni yaşam alanları ve tarzları ortaya çıkmaya başladı. Tüm bu değişimler, sosyal hareketliliği hızlandırdı, kadın erkek arasındaki ilişkiyi farklı ve yeni bir biçim kazandırdı. ♀

Kadın sağığı için erkekleri de eğitmeli

İstanbul Tıp Fakültesi bünyesinde kadın ve çocuklara koruyucu sağık hizmetleri veren bir birim var: Kadın ve Çocuk Sağığı Eğitim ve Araştırma Birimi... Merkez Müdürü Prof. Dr. Ayşen Bulut'la kadın sağığını ve hastalıklarını konuştuk...

Necla Akgökçe

Sizce sağık nedir, sağıklı olmak ne anlama geliyor?

Sağık; sadece hastalık ve sakatlığın yokluğu olmayıp, fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir... Ama sağık dediğinizde en kolay ölçülebilen sağık durumu ölümdür... Çünkü, “Aman insanlar ölmesin” diye uğraşmakla başlamış sağık uygulamaları. Fakat ölene kadar, pek çok durumla karşılaşırız; sakatlıklar, hastalıklar, rahatsızlıklar var. Bir de tüm bunların dışında mutsuzluk ve tatminsizlik ve memnuniyetsizlikler var. Mesela yaşadığınız beden-den memnun değilsinizdir,

yaşadığınız çevreden memnun değilsinizdir. Yani memnuniyetsizlik de bir sağıksızlık halidir. Ölümden memnuniyetsizliğe kadar geniş bir alan var. Doktorlar ne yazık ki ölümlerle, hastalıklarla daha kolay uğraşıyorlar, çünkü bunlar daha somut işler. Öbürleri çok daha bireysel ve çok daha ince işler. Örneğin kadının ayrımcılığa uğraması, hastalık değil, bir memnuniyetsizlik halidir... Bazı durumlarda kadınlar iki kat zorluk yaşıyorlar. İstenilmeyen bir gebelikle sağık kurumuna başvurduğu zaman işlem sonlandırılırken ağrı hissedebilir, doktor veya

hemşire “Gebe olurken bana mı sordunuz?” diyebilir. Bu muamele karşısında sizin yaşadığınız memnuniyetsizliktir. Bu, hastalıkla ilgili değildir... Ama bir sağık sorunudur. Çoğu kez doktor, hemşire ve diğer insanlar bunun bir sağık sorunu olduğunun farkına varamazlar. İşlerini yapıyorlar ya, bu yeterlidir. Kadınlara doğum yaparken de aynı şekilde davranılır... Oysa sağıkla uğraşanların görevi, kadına yardımcı olmaktır, onu azartmak değil... Doğum çoğu kez mutlu bir olaydır, kadının doğum yaparken mutlu olması lazımdır... Maalesef

biz bu aşamada değiliz... Biz şimdi “ölmesin de kurtulsun aşamasındayız”. Biraz daha gelişmemiz gerekiyor.

Kadınlara sağık sorunları için ayrı olarak ele alınıyor?

Kadın ve erkek olmak üzere iki ayrı cinsiyet var. Erkeklerde bulunmayan organlar ve işlevlerle ilgili sağık konularını biz, kadın sağığı olarak isimlendiriyoruz. Cinsellik kadınlar ve erkekler için daha farklı, gebe olma, gebe olmayı istemek ve istememek, doğurganlığı düzenlemek, gebeliğin sağıklı geçmesi, bebeğin sağıklı olması, doğum sırasında yine doğuma bağlı sorunlar nedeniyle mağdur olmamak, doğumdan mutlu olmak, bunların hepsi kadın sağığı alanına giriyor. Ayrıca kadınların hormonlarıyla ilgili düzen erkeklerden farklı olduğu için hormonlarla ilgili sağık sorunları da erkeklerden farklı. Kadınların doğurganlıkları nedeniyle kemik sağıkları erkeklerden daha sorunlu. Yaşlandıkları zaman daha kötü durumda kalabiliyorlar. Bu nedenle kadın sağığı diye ayrı bir alan var.

Peki olmalı mı? Kadın sağığı genel olarak erkek sağığından çok da ayrı bir şey değil... Bence genel üreme sağığı denilmesi daha doğru.

Aslında erkekler de üreme sağlığı bilgilerine muhtaç, ayrıca bazı kesimlerde erkeklerin kadının sağlığı üzerinde kadının kendisinden daha fazla rolü ve söz hakkı var. Her şeyi onun kararı ile yapıyor kadın. Mesela sağlık kuruluşuna gidecek, kocası izin vermezse gitmiyor.

Kadının sağlığı üzerinde kocasının karar verdiğini söylediniz, aklınıza gelen örnek var mı ?

Bizim gebelik sonlandırma kliniğimiz açıkken bir avukat hanım geldi. Gözü mordu, biliyorsunuz gebelik sonlandırmak için evliyseniz, eşin imzası gerekir. Eş de bir avukat... Karı-koca kavga etmişler. Erkek kadını dövüyor... Çünkü kadın bebeği istemiyormuş. Ama geldi ve sorununu çözümledi. Bu noktada eşler arasında uyum olması lazım. Erkeğin kadının istemediği bir doğumu isteme hakkı nereden doğuyor? Bu önemli tabii. Diğer yandan da evet, gebelik kadın bedeninde oluyor fakat, bebeği anne ve baba birlikte yapıyorlar. O nedenle ortak karar vermeleri gerekir. Sağlıklı bir erkek eşinin

istemediği bir gebeliği istememelidir. ‘Gebelik yalnızca kadın bedeninde oluyor, erkek karışmasın’, demek de insan ilişkileri açısından çok sert bir şey bana göre.

Kadınların en fazla karşılaştıkları sağlık sorunları neler?

Kadınlar neyin hastalığı neyin sağlık olduğunun çok fazla farkında değiller. Adet görmek için bir terim var, “hastalandım” diyor kadınlar; oysa adet görmek hastalık değil. Ayrıca “Akıntım var” şikayeti ile geliyorlar... Oysa bunların ikisi de fizyolojik bir olay, hastalık değil, organların sağlıklı işlediklerinin belirtisi. Normal bir durum... Adetin belli zamanda azalması, artması, renginde olan değişiklikler, bunlar hep bizim fizyolojimizin, yapımızın getirdiği değişiklikler. Kadınlar çok bilinçsiz oldukları için bunların çoğunu hastalık sayıyorlar. Bence en önemli sorun, ne hastalıktır, ne normal durumdur, bunun bilinmesi lazım. Adet kanaması gebelik için hazırlanan boşluğun yenilenmesidir, son derece normal bir durumdur. Bu konuda kadınlar arasında

farklılıklar var... 21 günde olanlar “sık adet görüyorum” 35 günde olanlar ise “seyrek” görüyorum diye doktora başvurabiliyorlar. Oysa adet kanaması 21- 35 arasında herhangi bir günde olabilir... Bu bilgi bile öyle hayatı ki... Bazı kadınlar her ay aynı gün adet görmeyi istiyor. Olmadığı zaman sorunmuş gibi algılıyorlar durumu...

Cinsellikle de ilgili böyle önyargı ve bilgisizlikler var. Her kadın, her erkek cinselliği farklı yaşar. Cinsel yaşamda duyum ve doyum durumu herkeste farklıdır. Ama kadınlar kendi aralarında konuşuyorlar... Yalan yanlış bilgilerle düğmeye basılınca onlar da arkadaşlarında olan aynı şey olamıyormuş şeklinde bir beklentiye girip kendilerini güçsüz hissediyorlar.

Çocuklar söz konusu olduğunda da benzer durumlar yaşıyorlar. Aynı ayda doğan iki çocuğun biri iri, biri daha küçük olabilir. Anneler “Benim çocuğum büyümüyor” diye doktora getiriyor mesela... Oysa çocuk gayet normal... Doğamızın getirdiği değişikliklerin farkında olmamak, en önemli sağlık sorunudur... Kadınların bu kadar bilinçsiz olmalarının nedeni de kadın sağlığı ile uğraşan sağlıkçıların çoğunun erkek olması... Biz üç ay neler yapmaları gerektiğini öğretiyoruz ve hangi gün gebe kalacağını bilebiliyor kadın. Erkek doktorlar bunu hiç ciddiye almıyorlar, çünkü kendilerinin böyle bir deneyimi yok... Kadınlar o kadar özenli oluyorlar, ki bunu öğreniyorlar...

Kadın doğumcuların çoğu erkek, kadınlar niye bu alanı seçiyorlar?

Çok ağır bir iş, hiç zamanı yok... Bir kadın ne zaman gebe kalacak, ne zaman

doğuracak, başına ne gelecek çok sürprizlerle dolu bir süreçtir. Eğer seve seve içinize sine sine yapacaksanız, bütün hayatınızı bu alana bağlamanız gerekir. Kadın doğumun çok fazla sürprizi ve çok fazla acili vardır. Bazen doğum süreci uzar, ne zaman olacağını bilemezsiniz, annenin başında beklemeniz gerekir... Bu ağır çalışma koşulları nedeniyle kadınlar, kadın doğumu tercih etmiyorlar... Ben de tercih etmedim. Hekimim ama halk sağlığı uzmanıyım, kadınlar daha sağlıklı olsunlar diye uğraşıyorum... Onların tedavisi için nasılsa bir sürü insan uğraşıyor, diye düşündüm...

Kadınlar, jinekologlara pek gitmek istemezler, kötü muamele nedeniyle, siz ne diyorsunuz?

Evet ,bu konuda yapılan araştırmalar da var. İlk muayene çok önemli... Hekimlerin çoğu erkek olduğu için bunun ayırdına varamıyorlar. Ben öğrenciyken katıldığım bir muayenede, bir doktor ağabeyim masaya çıkmayan genç kadına çok kızmış ve bacaklarına vurmuştu. “Ne var utanılacak” diyordu kadına... Sen utanmayabilirsin ama işte o utanıyor. Kadınlarda da yetiştirilmeden kaynaklanan önyargılar var tabii. Bunları aşmamız gibi bir sorun var... Biz hekim eğitimlerinde hastalara nasıl davranılacağı bilgisini veriyoruz. Ama muayene olanın da bilinçli olması gerekiyor. Kötü muamele görünce “niye böyle davranıyorsunuz” diye hekime sorması lazım hastanın.

Sağlığa ulaşmada kadınlar erkeklerden daha fazla sorunlarla karşılaşılıyorlar galiba... Bu sorunlar nasıl ortadan kaldırılabilir sizce?

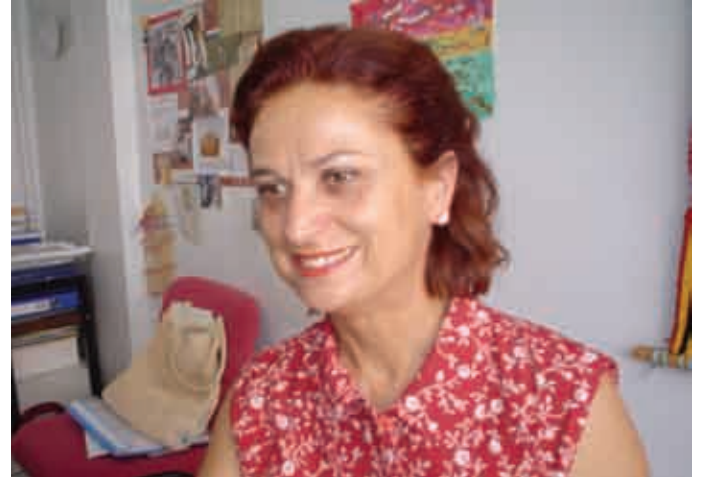
Bunların bizim yaşadığımız çağda ortadan kalkması bir

hayal. Öncelikle çocukların farklı yetiştirilmeleri gerekiyor. Onlar ebeveyn olduklarında, onlar tarafından yetiştirilen çocuklar çok farklı olacak... Her işi bırakıp güzel çocuk yetiştirmeye çalışırsak, belki en faydalı işi yapmış oluruz. Yaptığınız işler arasında en iyisi nedir, diye soracak olursanız bana, “Anne ve babalara verdiğimiz eğitim programları” derim. Çünkü bu eğitimler sayesinde bebek daha doğmadan anne-baba, kız mı erkek mi, diye merak etmek yerine o bebeğe nasıl daha iyi destek olabilirim, birlikte nasıl daha iyi yaşarız, diye düşünmeye başlıyor; bu çok güzel bir şey. İki, üç yaşındaki erkek çocuğun “sen

erkeksin” diye ayrımcılık yapılmadan yetiştirilmesi de çok önemli. Bu şekilde yetiştirilen çocuk okulda, toplumda kendini kızlarla eşit görececek, eşine farklı davranacak baba olduğunda da çocuğunu eşitlikçi yetiştirecek. Herkes diğerini bir insan olarak görececek, kimse kimsenin malı olmayacak. Genel zihniyet yapısı değişikliğine ihtiyaç var... Çözüm orada.

Sendika olarak kadınların kendi bedenini tanıması, hastalıklarını algılaması için bir sağlık kampanyası yapmak istiyoruz...

İyi olur, ama kadınlar için yapılan sağlık kampanyalarının hedefi erkekler olmalı... Derdiniz kadın sağlığı ise er-

kekleri içine almadan hiçbir şey yapamazsınız...

Biz bir babalık araştırması yaptık, ülkemizde erkekler çocuk bakımı konusunda o kadar da kötü değiller. Yalnız çocuk bakımı vs gibi konularda komşuları, anneleri, ka-

rıları, kaynanaları yüzünden dışarıda bırakılıyorlar... Erkekleri de bu sürece katmak lazım... İşin asıl zor tarafı kadın sağlığı için erkeklerle birlikte çalışmaktır... Ama bu başarılı olduğunda ancak önemli adımlar atılır.

Kadın ve çocuklara ait bir merkez

İstanbul Tıp Fakültesi Kadın ve Çocuk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Birimi 1994 yılından beri çocuk sahibi olan veya olmayan kadınlara ve çocuklara hizmet veriyor... Merkez binası depremde hasar gördü. Merkez 2005 yılı Ocak’ından bu yana yine hizmete açık... Açıldığı tarihten 1 Aralık 2004 yılına kadar birimde toplam 14.477 aileye hizmet verildi. 2003-2004 yılında birime yalnız 151 aile başvurdu... Yine aynı tarihler arasında 184 çocuk izlendi. Ergen Ruh Sağlığı poliklinik uygulamalarından da 254 ergen yararlandı. Merkezin hizmetleri sınırlı da olsa sürüyor.... Merkezi biraz daha tanıyalım istedik. Prof. Dr. Ayşen Bulut’a sormaya devam ettik...

İstanbul Tıp Fakültesi Kadın ve Çocuk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Birimi ne zaman kuruldu?

Merkez 1994 yılında kuruldu. 1992 yılında İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı ve İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü ile birlikte ortak proje hazırladık. İstanbul Tıp Fakültesi içinde kullanılmayan bir alanı, kadın ve çocuklar için koruyucu sağlık hizmeti vermek üzere destekle düzenledik.

İki yılda bu düzenlemeyi yapınca, projenin ikinci kısmını da onayladılar. Bu onay Kadın ve Çocuk Sağlığı Birimi’nde sağlık çalışanlarının eğitimiydi, hizmet içi eğitimi... Biz, yüzlerce doktor, hemşire, eczacı, toplum gönüllüsünün eğitimlerini yaptık, katılımlı eğitim programlarını yürüttük.

Bu proje 36 aylıktı. O sırada İstanbul Üniversitesi’nde birkaç kişinin dışında herkes bu projenin elemanları olarak çalıştılar. Çok güzel bir kaynaktı...

Tıp fakültelerinde çocuk, kadın, dahiliye çeşitli bölümler birbirinden ayrı olarak çalışırlar... Böyle çok disiplinli alanlar çok fazla yoktur. O nedenle araştırmalarımız bittiği zaman, biz çok fazla eleman desteği

bulamıyoruz. Diğer yandan bu işlerle uğraşmak, akademik olarak değerli bir iş değil... O nedenle şu sırada bizim orada çalışan yetmiş hemşirelerimizden birkaç tanesi başka yerlere gittiler. Başka yerlerde öğretim üyesi oldular, yani bir bölümün akademik uzantısı olmadık.

Kadın doğumcu olunca ameliyat yapacaksınız... Kadınlar bilinçlensin, kendi sağlıklarına sahip çıksın, noktasına henüz gelmedik...

Kadın çalışmaları akademik dünyada pek rağbet görmüyor galiba?

Evet. Bütün etkinliklerimizi yöneten kadın doğum uzmanı arkadaşımıza, kadın doğum doçentlik sınavı sırasında “sizin yaptığınız işler kadın doğumla ilgili değildir” denildi ve doçent yapılmadı. Çok değerli çok kıdemli bu arkadaşımız uzman kadrosunda çalışmak zorunda kaldı uzun yıllar. O da Dünya Sağlık Örgütü’ne gitti. Şimdi orada program yöneticisi olarak çalışıyor.

Depremde bina biraz hasar gördü... İki buçuk yıl binadaki hasar tamir edinmeye çalışıldı. Biz bu dönemde hizmet dışı kaldık.

2005 Ocak ayında merkez yeniden açıldı. Ama tekrar aynı düzeyde hizmet verecek durumda olmadık maalesef...

Mesela Gebelik Sonlandırma Kliniğimiz mimari olarak ortadan kalktı... Önceden başka şekilde düzenlenmişti, daha sonra yeni yönetmelikler söz konusu olunca, oraların öyle bölümler olmasının doğru olmadığı söylendi... Başka alan da yok... Hiçbir tıp fakültesinde gebelik sonlandırma hizmeti verilmiyor.

Merkezde hizmet veriliyor mu?

Merkezde gebelikten korunma hizmeti veriliyor... Bu hizmeti sınırlı bir biçimde daha çok burada çalışan elemanlarımıza yönelik olarak veriyoruz. Ayrıca emzirme danışmanlığı ve ergenler için ruh sağlığı danışmanlığı da yapıyoruz. Gebelik eğitimleri yapılıyor ama gebelik sonlandırılmıyor... Zaten biz en başından beri nicelik olarak fazla sayıda kadına bakmaktan ziyade, bu tür tedavi ve hizmetlerin iyi, güzel yapılabileceğini göstermek için model olarak çalışıyorduk.

'İkimiz de ambalajda çalışıyorduk'

Sandoz İlaç'ta tanıştılar, birlikte eylemlere katıldılar, tiyatro yaptılar... Ve sonra evlendiler... İki çocukları oldu... Şu anda Mustafa, Dilek, Eylem, Başak Okumuş ve bir de Hatice Teyze emeğin, sevginin, birbirlerine özenin tarihini yazıyorlar Atakent'te hergün... Bizi bir süreliğine de olsa konuk ettiler yaşantılarına... İşte, Petrol-İş üyesi bir ailenin öyküsü...

Necla Akgökçe

Petrol-İş Sendikası büyük, geniş bir aile... Bu geniş ailenin daha küçük birimlerine konuk olmayı ve ziyaretleri sayfalarımıza taşımayı uzun süredir düşünüyorduk, kısmet bu sayıyaymış... Bir cumartesi öğleden sonra Dilek-Mustafa Okumuş'un Atakent'teki evlerine vardığımızda tüm aile kapıda

karşılıyor bizi... Daha önce randevulaşmıştık... Esasın-da biz Dilek Hanım'la daha önce tanışıyormuşuz... 18 Mart'ta Kadıköy'de Irak işgalini protesto amacıyla yapılan mitinge, sendikamız kitlesel olarak katılmıştı... Alanda dolaşp, Petrol-İş'li kadın fotoğrafları çekelim istedik... Başlarında sendika şapkası, ellerinde bayrak,

gözlerinin içi parlayan iki kadın dikkatimizi çekti... Meramımızı anlatıp bastık deklanşöre. İşte o kadınlardan biri Dilek Hanım'mış... Mış diyorum, çünkü "hoş geldiniz" diye elini uzattığında anladık durumu; Dilek Hanım bir önceki sayımızın kapak konuydu... Evet, bazen tesadüflerinin hayatımızda belirleyici rolü

olabiliyor... Dilek ve Mustafa Okumuş'un karşılaşmaları, birbirlerini bulmaları da rastlantı sonucu olmuş... Bu güzel rastlantının hikayesini anlamak, anlatmak için buradayız...

Şu anda Atakent'te iki katlı bahçeli bir evde oturuyorlar... Eylem ve Başak adlı cin gibi iki kız çocukları var... Dilek Hanım'ın annesi Hatice Hanım'la bu mutlu aile tablosu tamamlanıyor... İstanbul'un kavrulduğu bir Ağustos öğleden sonrasında püfür püfür esen bahçede, masaya koyuyoruz teybimizi ve onların hikayesini, dinliyoruz...

Dilek Hanım Beşiktaş doğumlu... Annesi Adanalı, babası Arnavut... Baba matbaacı. Dilek, çok küçük yaşlarda çalışmaya başlamış... Babaya yardım etmek lazım... Ne yapıyor?

Çağaloğlu'na iş götürüyor, oradan iş alıyor, bazı günlerde de dükkan bekliyor... Bu arada okula da gidiyor... Derslerle arası iyi ama matematiğe ısınamamış bir türlü... Orta birden ikiye matematikten borçlu olarak geçiyor, iki de de matematik-

le meselesini halledemeyince, bırakıyor okulu...” Kurs filan bilmiyorduk o zaman... Açıkçası ailenin de desteği olmadı” diyor...

Bir aile dostundan 4. Levent'teki Sandoz'a işçi aldıklarını duyar... Bir seçenek daha vardır ama baba “Sandoz daha garantili sen oraya gir” diye yönlendirir... 15 yaşında başlar fabrika işçiliğine... Ambalaj bölümündedir. “O zamanlar kadın sayısı çok fazlaydı... Ben zevk alarak çalışıyordum...Babam da aldığım ücrete hiç dokunmazdı... İstedğim gibi harcardım.. İşe girdiğimde doğrudan Petrol-İş'e üye oldum... Taşeron filan yoktu ortalıkta. Sendikası işçi de yoktu...” İlk zamanlara ait deneyimler böyle...

Masum bakışlı kız

Peki Mustafa Bey ne zaman giriyor öykünün içine... Sandoz'da güzel güzel çalışırken yeni işçiler alınır fabrikaya, onlar içinde Mustafa Bey de vardır...

Fabrika'da pek çok kız vardır ama masum bakışlı bu kız hemen dikkatini çeker Mustafa Okumuş'un...İlk görüşte aşk diye adlandırabiliriz durumu, teklifini iletir...Cevap: “ben de buradayım sen de burada, duralım hele, tanıyalım birbirimizi” olur... “Tam beş yıl koşturdu arkasından beni” diye gülerken konuşmaya giriyor Mustafa Bey...

Şimdi de onu tanıyalım biraz... Aslen Ordulu... Sandoz'a gelene kadar tam 15 işyeri değiştirmiş... Haklarının bilincinde ve peşinde bir işçi o... Öyle olunca da sorun eksik olmaz bilirsiniz... İş yaşamı Paşabahçe Cam Fabrikası'nda başlamış. Sonra 15 işyeri, daha sonra askerlik, askerden geldikten

sonra girmiş Sandoz'a... Hala da devam ediyor... 19 yıl dile kolay... Kısa süre önce işyeri baş temsilcisi olmuş...

“Nedensiz de sevilir” diyenler var ama biz yine de soralım Dilek Hanım'ın hangi yönü etkilemiş onu? “Eşimde çok farklı bir şey vardı... Çok saftı, hep öğrenmek istiyordu... Etkilendim... Onunla tanıştıktan üç ay sonra evlenme teklif ettim...”

Cevap yukarıda yazdığımız gibi olur... Ve bekleme süreci başlar... Bu arada ikisi de farklı insanlarla bir nişanlılık deneyimi yaşarlar... Yürümez...

Günün 8 saatini birlikte geçiriyorlar, anne babalarından daha fazla birbirlerinin yüzlerini görüyorlardır...

1988-1989 yılları arasında sendika bünyesinde bir tiyatro grubu kurarlar... Mustafa Bey işin içindedir. Evet, onunla konuşurken sendikanın geçmişine ait önemli bir deneyim de yakalıyoruz...

Nasıl bir şeymiş bu tiyatro grubu?

Bu arada Eylem'le Başak

geliyorlar babalarının yanına... Üstleri başları çiçek gibi...Kulağa fısıldamalarla yapılan pazarlık...Olay ciddi... Dondurma alacaklar... “Baba ne olur?” izin alınıyor... Kızlar koşarak uzaklaşıyorlar...Ve baba devam ediyor konuşmaya kaldığı yerden: “Tiyatro sendikamızın kültürel alanda yaptığı en iyi etkinliklerden biriydi bana kalırsa... Tiyatrocu Levent Yılmaz'dan bir buçuk sene oyunculuk eğitimi aldık. Oyuncu seçimine geldiğimizde herkes talip oldu... Yüz elli kişi oynamak istiyordu, 14 kişi seçildi. Oyunun ismi ‘63 Grev, 63 Mücadele’ydi. 80 öncesi ve 80 sonrası bazı grevleri anlatıyordu...İçinde Eczacıbaşı grevi de vardı... Petrol-İş'in bahar eylemleri de...”

İşçiler de tiyatro yapar

Mustafa Bey bu tiyatro deneyimini çok önemsiyor. Çünkü bu deneyim ile yalnızca işin eğitimini alanların değil, işçilerin de çalışarak tiyatro yapabileceğini göstermişler. “Dosta düşmana inat” diyor...

Tiyatro başka bir iş daha başarmış... Onları birbirleriyle yakınlaştırmış... Kader ağlarını örüyor derler ya, işte tam öyle bir şey... Tiyatroda oynayan kadın arkadaşlardan biri hastalanmış... Dilek Hanım oyuncu seçilmemiş ama tiyatroya pek meraklı, oyunu en ön sıradan izlemiş, repliklerin hepsini biliyor hemen hemen... Hastalanan arkadaşının yerine onu almışlar... Birlikte turnelere katılmış, Adana'ya, Mersin'e gitmiş oyunu sergilemişler...

Artık adım atmanın zamanı gelmiş gibi... Bir kez daha açıyor evlenme meselesini Mustafa Bey, “Deneyelim olmazsa seni bir daha rahatsız etmeyeceğim”, bu kez yanıt olumlu...

Ve Sandoz'un ambalaj bölümünün iki aktif işçisi dünya evine girmişler. “İyi ki kabul etmişim... O gerçekten de çok iyi bir insan, iyi bir eş ve iyi bir baba. Çok iyi anlaştık o beni eğitti bazı konularda, ben de onu” diyor...

Biz oturalı beri, balkon, ev, bahçe arasında Hatice teyze vızır vızır dolaşıyor... Su getiriyor, karpuz getiriyor,

balkondan bir şeyler alıyor içeri taşıyor... Dakika oturmuyor... Dilek Hanım çok seviyor annesini, onun eli, ayağı... Çocukları ona bırakarak gözü arkada kalmadan her yere gidebiliyor... Laf arasında Hatice teyzenin çok iyi yemek yaptığını öğreniyoruz... Mutfağa pek sokmuyormuş kızını... Hafızamızın bir kenarına yazıyoruz bu durumu... İleriki sayılar için tarif alabiliriz mesela... Yanımıza gelip bir iki dakika solukluyor "Kusura bakmayın...geciktim biraz" diyor. Hiç olur mu öyle şey Hatice Teyze, kusur bizim gibilere ait...

1997 yılının 12 Eylül gecesi Eylem dünyaya geliyor... Sevimli mi, güzel mi, güzel bir kız, doğum günü Türkiye demokrasi tarihi açısından hayırlı bir gün değil yalnız... İsmi Eylem olması baba ve anneye göre kaçınılmazdır bu durumda, 12 Eylülcülere inat...

1999 yılında ise bir başka minik kız dünyaya gözlerini açıyor... Deniz mavisi gözleri nedeniyle baba Deniz koyalım, diyor, annenin gönlü ise "Başak" ismindedir... Doğumundan iki ay sonra bebek ismine kavuşur ancak. Deniz Başak olur miniğin adı...

Eylem dünyaya geldikten sonra Dilek Hanım işten ayrılıyor... Temel neden çocuğun doğması değil... Ağır kaldırmaktan belinde bir sakatlık oluşuyor... "Sağlıkla, para kazanmak arasında bir tercih yapmak gerekiyordu, sağlığı seçtim... Ayrıca çocuk da doğmuştu, onunla da ilgilenirim" dedim. O günden bu yana ev kadınlığı ile meşgul...

Biz konuşurken kızlar da dondurmalarını yediler ve babalarının oturduğu sandalyenin kenarına geldiler...

Evde demokrasi var, çocuklar her türlü düşüncelerini ifade edebiliyorlar...

Anne, baba olarak nasıllar Dilek Hanımla Mustafa Bey, çocuklara soralım diyoruz...

"Ben Eylem, üçüncü sınıfa geçtim" diye kendini tanıtan Eylem bir abla olarak cevap veriyor... Çok iyiler... Neden iyiler? "Çünkü her isteğimizi yapıyorlar."

Mantıklı bir değerlendirme kriteri...

Başanın bu soruya cevabı ise biraz değişik: "Ben babama iyi davrandığım için o da bana iyi davranıyor." Zaman çocukları...

Kardeşler aralarında iyi anlaşıyorlar mı peki?

Bazen iyi geçiniyorlar, bazen kavga ediyorlar... Uzlaşmaz bir çelişki yok aralarında. Ama Başak ablasını bir konuda fena eleştiriyor... Eylem "semizotu yemiyor". Oysa semizotu yenmez mi, çok vitaminli bir şey...

Eylem'in fasulyesi

Eylem semizotu yemiyor ama bahçede bir fasulyesi var onun... Mustafa Bey "Burada ekolojik tarım yapıyoruz" diye bir köşe gösteriyor bize... Domates, patlıcan, fasulye, biber ekmişler... Doğal gübre

kullanarak oluşturmuşlar bahçeyi... Herkesin emeği var orada... Fasulyeleri toplamış yemek yapmışlar içine Eylem'in fasulyesini de koymuşlar... 'Emek verince, yemek olabiliyor'u göstermenin en kısa yolu bu Dilek Hanım'a göre...

Kızlar evin gülleri, çok akıllı ve terbiyeliler... Dilek Hanım onların okuyup meslek sahibi olmalarını ve en azından bir dili öğrenmelerini istiyor... Babaları da aynı düşüncede... Onların eğitimi için yapabileceklerinin en iyisini yapmaya çalışıyorlar... Dersleriyle genellikle Dilek Hanım ilgileniyor... Çocuklarla ilgilenirken, iyi resim yaptığını keşfediyor... Kendi kendine bir şeyler çizmeye başlıyor. Gerçekten de yetenekli... "Elime bir fotoğraf verin, baka baka aynısını yaparım..." Bizim dergide çıkan ressam Dilek Demirci ile yaptığımız söyleşiyi çok beğenmiş... Kursun adresine bakmış hemen ama oturdukları yere çok uzak olduğunu görmüş...Yakın bir yerde kurs bulursa gidecek... Kendini geliştirmenin sınırı yok ona göre...

Dilek Hanım aynı zamanda çok iyi bir kitap okuru...Şu anda elinde Emre Kongar'ın

"Kızlarıma Mektup" isimli kitabı var... Biyografileri ve otobiyografileri de çok seviyormuş... Başucu kitabı ise Mina Urgan'ın Bir Dinazor'un Anıları...

Konuşma arasında Mustafa Bey'in tiyatro oyunculuğunun yanı sıra saz çaldığını da öğreniyoruz... Bir Ruhi Su hayranı...Türkülere olan tutkusu onu saz çalmaya yönlendirmiş...

Bir yıl kursa gitmiş, şimdi dost arkadaş sohbetlerinde çalışıyor... Kendine saz aldığı zaman kızlar rahat bırakmamışlar babalarını, bakmış olmuyor, onlara da iki küçük saz almış...

Baba saz çalmaya koyulunca onlar da kendi küçük enstürmanlarıyla olaya katılıyorlar. "Çocuklar ancak bu biçimde gerçek sanatı öğrenirler, televizyonların yoz kültüründen ancak bu şekilde uzaklaştırabiliriz onları... Alternatifi görecekler ki sevsinler" diyor. Biz de, doğru söze ne diyelim, diyoruz...

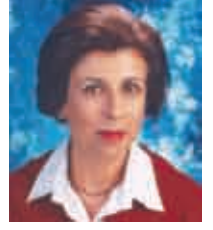
Karanfil uzatıyor Hatice Teyze

İkisinin ortaklaşa yaptıkları bir de spor var... Ping-pon oynamak... Fabrikadan kalma alışkanlık... Mustafa Bey, "Dilek öğretti bana benden daha iyi, daha teknik oynuyor" diyor... Dilek ise eşinin daha antrenmanlı olduğu görüşünde...

Sendikal eylemlere ailecek katılıyorlar... Çünkü Dilek Hanım da Petrol-İş'li bir bakıma... Bazı eylemlere kızları da götürüyorlarmış. Eylem adı üstünde zaten, tüm eylemlere onlarla birlikte gelmek istiyor... Anne de, baba da kızların ben merkezci olmamaları, başkalarının ve ülkenin sorunlarına karşı duyarlı olarak yetişmelerini istiyor... Eylemler bu anlamda bir eğitim alanı... ✂

Evlenen kadının tazminat hakkı

Evlenmeye karar verdiniz, bir yıl birbirinizi yakından tanımayı, gezip eğlenmeyi düşünüyor, “işten ayrılalım” diyorsunuz... Bu durumda haklarınız neler? Serap Hanım pek çok kadını ilgilendiren bu sorunun cevabını veriyor...

AV. SERAP ÖZDEMİR

Petrol-İş Sendikası
Hukuk Müşaviri

Bilindiği gibi, 4857 Sayılı İş Yasası ile 1475 sayılı İş Yasası'nın kıdem tazminatını düzenleyen 14. maddesi yürürlükten kaldırılmamıştır. Bu hükme göre, kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile iş sözleşmesini sona erdirmesi halinde, işe başladığı tarihten itibaren iş akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir.

Kadın işçi,

* İşten ayrılmak istediği tarihte en az bir yıldan beri o işyerinde çalışıyor olmalıdır.

* Evlenme tarihinden itibaren bir yıl içinde bu hakkını kullanmalıdır.

* Bu hakkını iyiniyet kurallarına uygun olarak kullanmalıdır.

Aile birliğini koruma amacıyla 1983 yılında yürürlüğe giren bu hüküm, çalışma hayatını evlilikle birlikte gereği gibi yürütemeyeceği düşüncesinde olan kadına, yasa ile tanıyan bir olanaktır.

Her evlilik, yasal süresi içerisinde kadına iş sözleşmesini sona erdirmeye

hakkı verir. Kadın işçinin birden fazla evlenmesi veya boşandığı eşiyle yeniden evlenmesi iş sözleşmesinin fesih hakkını engellemez.

Boşandığınız eşle yeniden evlenme

Ancak işten evlenme nedeniyle ayrılan işçi, kısa bir süre sonra başka bir işe girerse veya kısa bir süre sonra boşandığı eşiyle yeniden evlenirse, bu durum kıdem tazminatı bakımından hakkın kötüye kullanılmasıdır ve kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmez. Kıdem tazminatı ödenmiş ise, bu hakkın kullanımında kötü niyetli davranan kadın işçi aleyhine işveren, bu tazminatın geri alımı için dava açılabilir.

Kadın işçinin evlendikten sonra bir yıl içinde iş sözleşmesini feshetmesi halinde, ihbar öneline uyma zorunluluğu da bulunmamaktadır. Bir başka anlatımla kadın işçinin, iş akdinin evlilik nedeniyle feshinden önce ihbar süresi kadar çalışması gerekmemekte veya işverene ihbar tazminatı ödemesi gerekmemektedir.

AKLINIZDA BULUNSUN

Hamilesiniz ve doktora gitmeniz gerekiyor... İzin hakkınız var mı?

Hamilelik süresince kadın işçinin düzenli hekim kontrollerini yapması gerekir. Bu kontrollerin yapılması için gün içinde izin alabilir. İzinli olduğu gün veya saatler için ücret kesintisi yapılamaz.

Hamile kadın işçiye çalışma süresince sağlanan diğer kolaylıklar

Çalışma süresince hamile kadın işçinin sık sık tualete gitme ihtiyacı dikkate alınarak kendisine kolaylık gösterilir.

Enfeksiyon riskine karşı işyerinde gerekli hijyen şartları sağlanmalıdır.

Çalışma hızı ve yoğunluk, hamile kadın işçinin koşullarına göre yeniden düzenlenebilmelidir.

Hamile işçinin ani darbelere, sarsıntıya, uzun süreli titreşime maruz kalacağı işlerde çalıştırıl-

ması yasaktır.

Hamile işçinin kişisel koruyucu kullansa bile 80 desibelden daha az gürültülü ortamlarda çalışması sağlanmalı ve bu mümkün değilse işi değiştirilmelidir.

İşyerinde hamile kadın işçinin soğuk, sıcak ve yüksek basınçtan dolayı sağlık riski yaratmayacak koşullarda çalıştırılması gerekir.

Hamile veya yeni doğum yapmış kadın işçinin yalnız çalıştırılmaması esastır. Bu mümkün değilse diğer işçilerle kolaylıkla iletişim kurabileceği bir yerde çalışması sağlanır.

Doğum sonrasında kadın işçi bebeğini emzirebilmek için günde 1,5 saat süt izni kullanır. Bu saati hangi saatler arasında ve kaç bölerek kullanacağına işçi kendisi karar verir. Bu süre için ücret indirimi uygulanamaz.

www.sendika.org ✕

Beşibiryerdeli kız diyor ki:

“Özelleştirmeye karşı olmasaydım oynayamazdım”

Onu sendikamızın TÜPRAŞ özelleştirmesine karşı yürüttüğü kampanyanın afişlerinde gördük ilk kez; boynunda beşibiryerde altınlar ve yüzünün yarısı kapalı. Daha sonra çekilen filmde açıldı yüzü... İsmi Derya... fikirleri ve idealleri deryalar kadar engin olan genç oyuncuyu tanıyalım, tanıtalım istedik...

Necla Akgökçe

Anlatın kendinizi, şimdiye kadar ne yaptınız, nerelerdedeydiniz?

Ben Derya Elmas, 1979 senesinde Almanya'nın Köln kentinde dünyaya geldim. Ailem ben dört yaşındayken Türkiye'ye İstanbul'a kesin dönüş yaptı. İlkokul, ortaokul ve liseyi Bahçelievler'de okudum. Küçük yaşlardan beri oyuncu olmak istiyordum... Liseden sonra Akademi İstanbul'a gittim orada oyunculuk eğitimi aldım... Sonra İngiltere'ye gittim...

Çocukluğunuzu anlatır mısınız biraz, nasıl bir çocuk-tunuz?

Meraklı, konuşmayı ve insanlarla iç içe olmayı komik şeyler anlatarak onları güldürmeyi seven bir çocuktum... Biz üç kardeşiz, ablam, ağabeyim ve ben... Ablam kitaplarla uğraşırken ben, kendi kendime oyunlar kurardım. Sonra müzik dinlemeyi de çok severdim... Teybi açar parçaları sanatçı ile birlikte söylerdim... Müzik kulağım ve ezberim iyiydi galiba... Ama kapalı bir aileden geliyorum. Babam da annem de benim mühendis olmamı istiyorlardı.

Çünkü bizim ailede herkes ya öğretmen, ya mühendis ya da doktor olmuştur... 'Bu kızda bir yetenek var. Onu konservetüara gönderebiliriz' fikri kimsede doğmadı. Zaten oyuncu olmamı istemezlerdi...

Niçin istemiyorlardı, kız çocuğu olduğunuz için mi?

Evet, 'artist olma, ben seni orada, burada görmeyeyim',

diyorlardı... Oyunculuk hakkında çok farklı bir imaj var insanların kafasında... Babam o konuda çok sertti. Bizim evde erkeğin sözü geçtiği için annem de pek ses çıkarmıyordu. Gönlümde oyunculuk vardı ama ailemle bir sorun çıksın istemiyordum. Lise yıllarında bir şey yapamadım... Liseden sonra oyuncu olma fikri iyice netleşmeye başladı ka-

famda...Çok mutsuzdum... Daha önceleri zayıf bir kız olmama rağmen, evde oturuyor, hiçbir şeyle ilgilenmiyordum, sürekli yemek yiyordum, çok şişmanladım. Odama kapatıyor kendimi, ağlıyordum. Annem içeriye giriyor. Ona "Ben üniversitede okumak istemiyorum." diyorum. O, "kızım oyunculukta gelecek yok, bak ağabeyin de, karşı baban karşı" diyor ama beni

ikna edemiyordu.

Hiç destek veren yok muydu?

Ablam çok destekledi beni. Ağbim de istemiyordu... Genç olmasına rağmen o da oyunculuğun kötü bir şey olduğunu düşünüyordu...

Akademi İstanbul'a gitmeye nasıl karar verdiniz?

Konservatuar okumak istiyordum... Ama ailemden de çekiniyordum... Ortaokuldan çok yakın bir arkadaşım vardı bana: "Derya, sınava gidersin annenlere söylemeyiz, kazandıktan sonra söyleriz... Herhalde seslerini çıkarmazlar" dedi... Bana da mantıklı geldi. Önce Mimar Sinan'ın konservatuar sınavına girdim 10 kişi alıyorlardı, başarılı olamadım... Bu sınavlara hazırlanırken beni çok etkileyen bir olay oldu. Tiyatrocu bir karı-kocadan beni sınava hazırlasınlar diye ders alacaktım. Yanlarına gittim, durumu anlatıp "Bana ders verir misiniz?" diye sordum... Kadın, "Emin misin?" diye yüzüme tuhaf tuhaf baktı. "Evet, eminim." diye cevap verdim... Bana "Sen oyuncu olamazsın, çok kilolu ve çirkinsin, seni bu konuda şanslı bulmuyorum" dedi. Manken gibi olmayıp da çok başarılı olan Perran Kutman, Demet Akbağ gibi oyuncularını örnek

verdim. Ama ikna olmadı "Onlar istisna, sen kazanamazsın" dedi... Çok moralim bozulmuştu... Mimar Sinan'ı kazanamadım ama Akademi İstanbul'a girdim ve kazandım... Çok mutlu olmuştum o gün...

Sınavda hangi hocalar vardı, nasıl bir sınavdı?

İşıl Kasapoğlu, Bülent Emin Yarar gibi hocalar vardı. Çok ciddi bir sınavdı. Bir drama, bir komedi oynadık, daha sonra doğaçlama yaptırıldılar... En son olarak şiir okuduk ve ben başardım. Yarım burslu okudum...

Okulda başarılı bir öğrenci miydiniz?

İlk yılım biraz kötü geçti. Çünkü cebimde bir şey yoktu... Okulun diğer öğrencileri tiyatroya ilgi duyan, daha önce bir yerlerde oyunculuk yapmış olan insanlardı... Benim öyle şansım olmamıştı hiç... Ama çok çalıştım... İlk sene bol bol kitap ve oyun okudum, tiyatroya izledim. Sahnede çok başarılı olduğumu söyleyemem çok heyecanlanıyor, elimi kolumu nereye koyacağımı bilmiyordum. İkinci yılda çok farklı oldu... Ben açığımı kapatmak için çok çalıştım ve bunu başardım. Başarmak zorundaydım. Ailem gibi bir engel vardı... Onlara karşı

mahcup olmak istemiyordum...

Niçin gittiniz İngiltere'ye?

Dil öğrenecek, daha sonra da Royal Shakespeare Company'de (İngiltere'nin dünyaca ünlü tiyatro topluluklarından biri) tiyatro eğitimi alacaktım, amacım, hayalim buydu... İlham kaynağım Haluk Bilginer'di, o da Royal Shakespeare'de okumuştum ve ben onun oyunculuğuna hayrandım.

İngiltere'ye gidince gerçeklerle yüz yüze geldim... Royal Shakespeare'de okumak için Londra'da olmak gerekiyordu, Londra'da yaşamak ise çok masraflıydı benim olanaklarım kısıtlı olduğu için orada kalamazdım... Manchester, Cambridge'de ve sonra küçük bir kasabada kaldım... Kasabada kaldığım süre boyunca bir İngiliz tiyatro grubu ile de çalıştım.

Onlar Shakespeare oynuyorlardı, ben de hizmetçi kız gibi basit rollere çıktım... Bir iki kelime söyleyip gidiyordum... Sahneye çıkmak benim için çok önemliydi o nedenle çok mutluydum.

Orada kaldığım sürece hem kursa gidiyor hem çalışıyor hem de tiyatro grubu ile ti-

yatro yapıyordum...

Zor olmuyor muydu?

Oluyordu ama mutluydum bir amacım vardı... Dil öğrendiğim o zamanlar bulaşık yıkıyordum. Akşam bulaşık yıkarken o gün öğrendiklerimi bir yere yazar, duvara asardım; bir yandan bulaşık yıkar, diğer yandan öğrendiklerimi tekrar ederdim. Zamanın nasıl geçtiğini anlamazdım. Dil öğrendikten sonra garsonluk da yaptım...

Bir de işletme okumuşsunuz galiba?

Dil okulunda işletme kursları da vardı... Ben bir şeyler daha öğreneyim dedim ve işletme kurslarına da yazıldım... Ekonomi, İngiltere tarihi pek çok şey öğrendim, çok yararlı oldu... İngiltere benim için her açıdan bir okul oldu. Kendi paramı kendim kazanıyordum, ekonomik özgürlüğüm vardı, kazandığım parayla istediğimi rahatça alıyordum... Ayrıca hiç yalnız yaşamamıştım, orada yalnız yaşamayı öğrendim... İnsan çalıştıkça kendini tanıyor ve özgürleşiyor... Eylül ayında geri dönmeyi düşünüyordum. TÜPRAŞ Kampanyası çıktı ve kaldım...

Petrol-İş Sendikası'nın TÜP-RAŞ'ın özelleştirilmesine karşı açtığı kampanyanın afişlerinde önce yüzünü yarım gördük, sonra kampanya filminde oynadın, nasıl oldu bu iş?

Tesadüf oldu. Akademi İstanbul'dan bir arkadaşım vardı, Taksim'de Sinema Televizyon Senaryo Yazarları Derneği'nde (Sen- Der) çalışıyor. Birgün onu ziyarete gittim. Kampanya yönetmeni Haluk Bey'de (Ünal) oradaymış. Beni gördü, kampanyadan bahsetti, esmer, sade biri olduğum için aradıkları modele uyuyormuşum. Oyuncu seçeceklermiş... Katılmamı söyledi... Seçmelere katıldım. On kız vardı, kazandım...

Sınava girdin yani?

Evet bir çeşit sınavdı. Önce fotoğraflar çekildi. Daha sonra oynadık... Senaryoya ne kadar bir şey katabileceğimiz saptandı herhalde...

Ne oynadınız, elinize verilen metni mi okudunuz?

Yok hayır, daha çok doğaçlama yaptık... Bir şeyinizi kaybettiğinizde, birileri bir şeyinizi çaldığında neler hissedersiniz? Ağlayın, öfkenin ne yaparsanız yapın, bir çeşit duygu durumunu gösterin... Bunu istediler bizden... İyi oynadım sanıyorum...

Daha sonra neler oldu film çekilirken, nasıl hissettiniz kendinizi, bu sizin galiba ilk tecrübeniz?

Evet, ilk kez kamera karşısına çıktım. Seçimlerde kameraya oynamamıştım, rahattım. Fotoğraflarda da çok sakindim... Ama filmler çekilirken kamera karşısında çok heyecanlandım... Bu heyecan duyguyu biraz alıyorsunuz, onu aşmaya çalıştım. O noktada biraz debelendiğimi söyleyebilirim. Yoksa inandığım bir şeyi, savunduğum bir fikri oynadım. Çok da mutlu oldum...

Kampanya'da oynamanız konusunda aileniz ne düşündü, oyuncu olmanızı istemiyorlardı, karşı çıktılar mı?

Tam tersi, böyle kampanya-

da oynayacağımı söylediğim zaman babam: Hemen kabul et dedi... Çünkü babam solcudur, özelleştirmeye karşıdır. Sendikaların özelleştirmeye karşı verdikleri mücadeleyi çok önemsiyor... Bu süreçte onun büyük desteğini gördüm. Fotoğraf çekimlerine gitmeden önce benimle konuştu neler olup bittiğini anlattı. Büyük bir duygu yoğunluğu ile fotoğraf çekimlerine gittim... Doğru ve faydalı bir iş yaptığıma inanıyordum... TÜPRAŞ, Telekom gibi ülkenin can damarlarının kesilmesine babam da ben de karşıyız. Bunlar stratejik kuruluşlar, bazıları dolu olan ceplerini daha da doldursun, kârlarına kâr katsın diye ülkenin kaynakları satılamaz... Bunu doğru bulmuyorum. Benim geleceğimi elimden almaya çalışıyorlar. Ben buna izin veremem...

Artık sizi kimse tutamaz, babanızdan da izni aldınız?

Evet, buraya söyleşiye geleceğimi duyunca "kızım, zihnin açık olsun" dedi bana...

Çünkü o da biliyor... Benim burada yaptığım oyunculugu aşan bir şey... İnsanların ideallerini dışa vurması çok önemli... Rol yapmıyorum, burada bir fikri savunuyorum... Duygularımı geçirmeye çalıştım, inandığım bir şeydi o nedenle sonuç iyi oldu. Özelleştirme yanlısı birisi olsaydım oynayamazdım... Hissetmediğim için oynamazdım...

Kendiniz için nasıl bir gelecek düşünüyorsunuz?

Geleceğimi garanti altına almam lazım elbette. Ama Türkiye'de oyunculukta yetenekten daha başka şeylere bakılıyor, bu da beni korkutuyor... Çok şanslı olmanız lazım... Bu arada İngilizcemi de unutmak istemiyorum... Çeviri yapmayı da düşünüyorum... Tiyatro çevirisi yaparım mesela...

Oyunculuk kadınlar için daha mı zor?

Ben çok engelle karşılaşmadım ama toplumda bir erkek hegemonyası var, bu her alana yansıyor... Kızları daha çok obje olarak görüyorlar... Her gittiğiniz yerde sahneneze bakmadan sizi yukarıdan aşağıya şöyle bir süzüyorlar... Erkeklerde ama tip aranmıyor... Mesela Ata Demirel çok başarılı, önemli bir oyuncu... Fakat kadın olsaydı o kadar başarılı olamazdı, ikincil derecelerde rollerle yetinmek zorunda kalırdı... Bu elbette bir ayrımcılık.

Petrol- İş'li ikadınlara söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Hiç bir zaman ideallerinden vazgeçmesinler... Hayal et-sinler ve hayallerinin peşini bırakmasınlar. Çünkü hayal ettiğimiz sürece varız... ✎

Romatizma kadınları vuruyor

Bütün gün o işten öteki işe koşturmak zorunda olan ev kadınlarını, yaş biraz ilerleyince romatizmal hastalıklar bekliyor... Ağrılarla hayatı zindan eden bu hastalıkların tedavisinde ilacın yanı sıra sosyal destek gerekiyor...

38 yaşındaydı... İlk gençlik döneminde bir süre çalışmış oğlu doğduktan sonra işi bırakmış daha sonra iki kızı olmuş iyice eve kapanıp kalmıştı... Bir süredir dizinde oluşan şişlik çok acı vermeye başlamıştı... Daha sonra el bileğinde de aynı türden şişlik ve ağrı ortaya çıkmıştı... Erteleyebileceği kadar erteledi... Ağrılar peşini bırakmayınca gitti doktora “romatizmal atrit” teşhisi konuldu... Örneğimizin yaşı biraz genç ama günümüzde pek çok ev kadını aynı hastalıktan şikayetçi... Romatizmanın kadın hastalığı olduğu doğrultusunda bir fikir var... Araştırmalar da bunu doğruluyor... Geçtiğimiz günlerde Akdeniz Üniversitesi (AÜ) Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı’nda yapılan araştırmada, 50 yaş üzeri her 5 kadından birinde diz kireçlenmesi saptandı, kadınların yüzde 67’sinin yaşamları boyunca

en az bir kez bel ağrısı çektikleri ve bel ağrısının en çok ev kadınlarında görüldüğü ortaya çıktı. Kadınların yüzde 17.6’sının el eklemlerinde kireçlenme olduğu belirlenirken, bu oran erkeklerde yüzde 4 olarak saptandı. Aynı araştırmada iltihaplı romatizmal hastalıklardan “Romatoid artrit”e her bin kişiden 4’ünde rastlandığı, hastalığın kadınlarda erkeklerle göre çok daha sık görüldüğü de belirlendi.

Bazı kadınlara hayatı zindan eden romatizma nedir?

Vücudumuzun hareket etmesini sağlayan kaslar, kemikler, eklemler ve bu yapıları birleştiren bağlarda ön planda ağrı ve hareket kısıtlılığına bazen de şişlik ve şekil bozukluğuna neden olan hastalıklara genel olarak romatizma adı veriliyor. Romatizmal hastalıklar deyince ne anlıyoruz? Romatizmal hastalıkları dört ana gruba ayırmak

mümkün. Bunlar, yumuşak doku romatizmaları, eklem romatizmaları, iç organ romatizmaları ve karışık tipteki romatizmalardır. Bunlardan yumuşak doku romatizmaları, selülitleri omuz eklemindeki sorunları ve öğrencilerin sürekli dirseklerini sıraya sürtmelerinden oluşan bozukluklar türündeki rahatsızlıkları içeriyor. Akut eklem romatizması ise, üst solunum yollarındaki enfeksiyonlardan sonra başlayan ve özellikle eklem ve kalp iltihabı yapan bir hastalık. Halk arasında “romatizma” denince ilk akla gelen hastalık, ilerleyici kronik romatoiddir. Bu hastalık, özellikle kol-bacak eklemlerini tutan iltihabi, uzun süreli ve ilerleyici bir türdür. Hastalığın kesin nedeni bilinmiyor. Tıptaki adı “romatoid artrit” olan kronik romatizmanın, 16 yaşına kadar ortaya çıkmasına, çocukluk çağı romatoid artrit adı veriliyor. Hastalık genellikle sinsi bir şekilde başlıyor ve ağır ilerliyor. En sık görülen belirtiler arasında hafif ateş, iştahsızlık, halsizlik ve zayıflama sayılabilir. Nasıl anlaşılır: Romatizmal hastalıklara özellikle erken dönemde teşhis konulması güç olabilir ve hastanın bir süre konunun uzmanı tarafından tetkik edilmesi ve izlenmesi gerekebilir. Bu nedenle şikayeti olan kişinin hemen bir hekime gözükmesi gerekiyor.

Şimdi isterseniz kadınlarda sık rastlanan romatoid artrit belirtileri ve tedavisine bir göz atalım.

Sinsi bir hastalık

Romatoid artrit belirtileri, haftalar veya aylar içinde yavaş yavaş ortaya çıkar. Hastaların ilk fark ettikleri bir veya birkaç eklemden katılaşmadır. Çoğu kez eklemden duyarlılık ve hareket sırasında ağrı katılaşmaya eşlik eder. Etkilenen eklem sayısı değişkense de, beş veya daha fazla eklemi tutar.

En az bir saat süren sabah katılığı hastalığın tipik özelliğidir. Bazı durumlarda yorgunluk, halsizlik ve depresyon da görülür. Ateş genellikle 38 C derecenin altındadır, yüksek olduğunda iltihaplı artrit söz konusudur...

Hem tedavi hem sosyal destek

Romatoid artrit, kesin tedavisi olmayan kronik bir hastalıktır. Bu nedenle hastalara ilaç tedavisinin yanı sıra sosyal ve psikolojik destek sağlanmalıdır. Gerek hastalar, gerekse hasta yakınları hastalığın özellikleri ve seyri konusunda aydınlatılmalıdır. Tedavinin temel amacı, ağrı ve diğer sıkıntıları ortadan kaldırmak, deformiteleri ve eklem işlev kaybını engellemek, hastaya üretken ve aktif bir yaşam düzeyi sağlamaktır. Tedavi seçenekleri arasında eklem üzerindeki baskının azaltılması, fizik

tedavi, uğraşı tedavisi, ilaç tedavisi ve cerrahi yöntemler bulunur.

Eklemler üzerindeki baskının azaltılması

Şişmanlık kas iskelet sistemi üzerinde baskı yaratacağı için engel olunması gereken bir durumdur. Eklemlerde bozulmanın belirgin olduğu zamanlarda aşırı hareketlerden kaçınılması, travmatik hasarı önler. Ayrıca hastaların belli oranda hareket etmesi önem taşır. Akut enflamasyon bulunan eklemlerin atelle desteklenmesi, baston ve koltuk değneği kullanılması eklemler üzerindeki baskının azaltılmasına yardımcı olur.

İlaç tedavisi

Romatoid artrit tedavisinde başlıca üç ilaç grubunun yeri vardır: ağrı kesici ilaçlar, kortizonlu ilaçlar ve anti-romatizmal ilaçlar... Ağrı kesicilerin ve kortizonlu ilaçların etkisi hemen başlarken, anti-romatizmal ilaçların etkili olabilmesi için haftalar geçer.

Çocuklarda romatizma

Romatizma çocuklarda bir-üç veya sekiz- on iki yaşları arasında başlar. Çocuk romatoid artrit i iç organları tutan iltihabi bir hastalıktır. Hastalık ateş, zayıflama ve iç organ tutulmasının görüldüğü sistemik tipi olabileceği gibi, eklemlerin birçoğunun veya daha azının tutulması ile de kendini gösterebiliyor. Çocuk romatoid artrit i aniden başlayabileceği gibi sinsi sinsi de gelişebiliyor. Çocuklarda erişkinlerden farklı olarak en çok diz eklemlerinde tutulma vardır. Eklemlerdeki hastalık bazen tek bir bölgenin gelişmesine engel olarak uzuvların kısa kalmasına yol açabilir Bu belirtilerin dışında, ateş, terleme halsizlik, zayıflama ve deri döküntüsüne rastlanır. Romatizma çocuklar da ayrıca dalak ve karaciğerde büyümeye yol açabilir. O nedenle zamanında tedavisi yapılmalıdır.

ASO testi nedir ?

ASO Beta hemolitik streptokokların vücuttaki miktarını gösterir. Kan testleri ile anlaşılır. ASO'nin normal düzeyi 200'dür. 300'ün üzerine çıktığı anda vücuttaki streptokok miktarının arttığı ve romatizma ile karşı karşıya bulunabileceği aklı gelir. Ancak ASO yüksekliği romatizma teşhisi için yeterli değil. Bununla beraber, vücuttaki iltihabi gösteren tahlillerden biri olan CPR'nin de yükselmesi halinde eklem romatizması bulgularına bakılması gerekir.

SAĞLIK TURU... SAĞLIK TURU... SAĞLIK TURU... SAĞLIK TURU...

Soya doğurganlığı kötü etkiliyor

Vejetaryenlere kötü haber... Soya fasulyesinin içinde bulunan "genistein" adlı bir maddenin spermilerin yumurtayı döllemesini engellediği belirtildi.

İngiltere'de King's College'de Üretim Biyolojisi alanında çalışmalar yapan Prof. Dr. Lynn Fraser, çocuk sahibi olmak isteyen ve hamile kalmaya çalışan kadınları soya ve yan ürünleri konusunda uyardı.

Soya fasulyesinin içinde bulunan "genistein" adlı bir maddenin spermilerin yumurtayı döllemesini engellediğini belirten Prof. Dr. Fraser, deneyleri sırasında insan spermelerinin küçük dozda genistein maddesi içinde bir saat bekletildiklerinde, yumurtaya girmelerini sağlayan başlıklarını kaybettiklerini tespit ettiğini bildirdi.

Prof. Dr. Lynn Fraser, özellikle de hamile kalma olasılığının arttığı dönemlerde soya tüketmemeleri gerektiğini önerdi.

Hormon tedavisinde kanser tehlikesi

Birleşmiş Milletler'e bağlı Uluslararası Kanser Araştırmaları Merkezi, kadınlara menopoz döneminde uygulanan hormon tedavisinin kanserojen etkileri olduğunu açıkladı.

Bu tedavinin kadınlarda özellikle meme ve üreme organlarında görülen kanser türlerine yakalanma riskini

artırdığı belirtildi. Merkezin geçmişte yayınladığı uyarılarda "hormon tedavisinin kanserojen olma olasılığı var" ifadesi kullanılırken; son uyarıda "hormon tedavisi kanserojendir" denildi.

Bu tedavinin her kadında kansere neden olacağını söylemenin mümkün olmadığını belirten uzmanlar, "kadınlar bu tedavinin eksi ve artılarını doktorlarıyla görüşmelidir, hemen tedaviyi kesmeleri gerekmiyor" uyarısında bulundu.

Menopoz ve andropoz son değildir!

Bir süredir adetten kesildiniz, ateş basmaları, durup dururken ağlamalar... Kendinizi çok kötü hissediyorsunuz... Bu arada eşiniz de huysuz mu huysuz... Esasında benzer bir dönemi yaşıyorsunuz... Selma Hanım sıkıntılarınızdan kurtulma yollarını anlatıyor sizlere...

Sayın Doktor Selma Hanım,

50 yaşında lise öğretmeniyim. Dört çocuk annesiyim. Üç yıl önce adetten kesildim. Öyle kitaplarda yazılan belirtiler ortaya çıkmadı. Zaman zaman ateş basması şeklinde sıkıntılarım oluyor. Eşim 58 yaşında. Son zamanlarda eşimle ortaya çıkan cinsel ilişkilerimizdeki sorunlar, sosyal ilişkilerimize de yansımaya başladı. Kendisinde gördüğüm cinsel isteksizliği yansıtarak beni suçlar oldu.

“Beni artık eskisi kadar sevmiyorsun. Yoksa başka birileri mi var” şeklinde suçlama ve kuşkanmalar ile günün her saatini sorgulayan kıskançlık belirtileri göstermeye başladı.

Ben kendimde eskiye nazaran bir değişiklik görmediğim halde eşim her geçen gün beni daha çok baskı altında tutuyor. Oysa eşimin yaşlandıkça ortaya çıkan cinsel isteksizlik ve yetersizliğini görüyor ve hissediyorum. Ancak bu konuda kendisine bir şey söylemedim. Söylesem üzülecek ve daha şiddetli tepki verecek diye düşünüyorum. Bu durum her ikimizi de sıkıntıya sokuyor. Üstelik sıkıntılarımız gün geçtikçe daha da artıyor. Otuz yıllık evliliğimizde hiç olmadığı kadar dargınlık ve kırgınlıklar yaşıyoruz. Önerilerinize ihtiyacımız var.

A.B., İzmir

Sevgili A.

Geçenlerde yaptığımız bir anket sonucunda, sendikamız yönetici ve temsilcilerinin yaş ortalamasının 42 olduğu ortaya çıktı. Bu demektir ki aynı sorunları yaşayan ve yakın zamanda yaşayacak olan pek çok üyemiz var.

İnsanlar yaşlandıkça bedensel aktivite ve yeteneklerinde yaş ile orantılı olarak bir gerileme ve yetersizlik ortaya çıkar. Görmesinde, işitmesinde, hareketlerinde, bellek ve düşüncesinde, cinsel yaşamında ve diğer yeteneklerinde görülür bu gerileme.

İnsanlar (özellikle erkekler) cinsel aktivite dışında kalan gerilemeleri kabullenmekte bir sakınca görmezler. Ama cinsel aktivitelerindeki gerilemeyi küçültücü bir durum sayarak kabullenmek istemezler. Çünkü erkek egemen toplumlarda erkeğin kas ve cinsel gücünün sosyal konumlarında bir avantaj sağladığı inancı yaygındır. Cinsel gücünü yitirmiş erkek, sosyal avantajlarını da yitirme tehlikesi altındadır. ‘Karı gibi’ olmuştur, sözüne pek itibar edilmez. İstekleri yerine getirilmez.

Bu korkularla erkekler kendi aralarında sohbet ederken cinsel güçlerinin abartılmış propagandalarını sıklıkla yaparlar.

Böylelikle sosyal statülerini koruyacaklarına inanırlar.

Düzenli Spor

Halbuki cinsel yaşamdaki gerileme ve yetersizlik erkekte ve kadında yaşlanma ile ortaya çıkar. Ve belirtileri de benzerdir. Kadınlardaki adetten kesilme dönemine menopoz, erkekteki yetersizlik ve isteksizlik dönemine ise andropoz adı verilmiştir.

Bu ikisi arasındaki yegane fark, kadınlarda yumurtlama ve adetten kesilmenin daha ani gerçekleşmesidir. Erkekte ise daha yavaştır ve zamana yayılmıştır. Erkekte ve kadında bu dönemler uygun tedavilerle geciktirilebilir.

Böyleleri durumları en az sıkıntı ile atlatabilmek için şunları önerebilirim:

* Yaşlılık öncesi alkol ve sigara gibi zararlı alışkanlıklara son verilmelidir.

* Düzenli spor ve yürüyüşler yapılmalıdır.

* Beslenme alışkanlıklarından zararlı olanlardan kaçınılmalıdır.

* Günlük yaşam planlı ve düzenli olmalıdır.

* Yaşama bakış açısı sevgi, mutluluk ve yararlılık temeline oturtulmalıdır.

* Yaşlılık belirtileri ile tek tek mücadele edilmelidir. Görme yetersizlikleri gözlüklerle, tıbbi cerrahi müdahalelerle, işitme yetersizlikleri işitme cihazlarıyla, hareketsizlikler spor ve vitamin takviyeleriyle, aşılmalıdır.

* Cinsel aktivitede psikolojik ön hazırlıklar yapılarak gerisi kendi haline bırakılmalıdır. Çünkü üreme amacı olmayan cinsel aktiviteler haz alma amacıyla yapılır ve buradaki yetersizlikleri ise kabullenmekten başka çıkar yol yoktur.

* Yurt ve dünya olaylarını takip etmekten geri kalınmamalıdır. Bu konulardaki düşüncelerini sosyal çevreye ve ilgili kuruluşlara açıklamaktan çekinmemelidir.

* Ayrıca ekonomik durumun elverdiği oranlarda tarihi, turistik ve coğrafi bölgelere yapılan seyahatler, yaz aylarını tatil yerlerinde geçirmek, yaşlılığın ortaya çıkardığı olumsuzlukları en aza indirecek, yaşam kalitesini yükseltecek ve daha uzun süre mutluluk sağlayacaktır.

Sevgili A

Eşinizle olan anlaşmazlıkları gidermek için öncelikle yüz yüze, açık seçik konuşmalısınız. Eşinizin suçlamalarının yersiz ve yararsız olduğunu ona anlatmalı ve onu ikna etmelisiniz. Son olarak eşinizle beraber bir ruh doktoruna görünmeniz faydalı olacağını söylemeliyim.

Sevgi ve mutluluk dilekleriyle. ✎

Dr. Selma Dönmez

Vakti olmayanlara...

Çalışan kadınların sıkça yaşadığı bir durumdur. İşten eve geldiniz, yorgun argın oturuyorsunuz, yemek yapacak haliniz de yok... Üstelik evde fazla malzeme de kalmamış. Çocuklar bayılsa da akşam yemeğini ekmek arası atıştırarak geçiştirmek de istemiyorsunuz... O halde pratik tariflerimizi denemenizi tavsiye ederiz...

PATLICAN-BİBER TAVA

Malzemeler: 6 adet patlıcan / 10 adet ortaboy sivri-biber / 1 su bardağı zeytinyağı / 3 adet domates

Yapılışı: Patlıcanları soyarak ince dilimler halinde doğrayın. Tuzlu suda 10-15 dakika bekletin. Biberlerin çekirdeklerini ayıklayın. Patlıcanları sudan çıkarttıktan sonra iyice kurulayın ve bir tavada kızartın. Patlıcanların kızartılması bitince aynı tavada biberleri de zarları hafif sararınca kadar kızartın. Domateslerin kabuklarını soyarak ince ince doğrayın, ayrı bir tavada az yağ ile öldürün. Bir tabağa patlıcanları, biberleri dizerek üzerine domatesleri dökün, afiyetle yiyin...

PRATİK PATLICAN MUSAKKA

Malzemeler: 8 adet patlıcan / Yarım kilo kıyma / 4 adet domates / 3 soğan / Tuz, karabiber, zeytinyağı

Yapılışı: Patlıcanları soyarak ince dilimler halinde doğrayın. Tuzlu suda 10-15 dakika bekletin. Soğanları ince ince doğrayarak bir tavada pembeleştirin. Üzerine kıymayı ekleyin pişirin. Domateslerin kabuklarını soyup çekirdeklerini çıkartın. Bir tencereye doğradığınız patlıcanları ve domatesleri koyup yağda pişirmeye başlayın, patlıcanlar ölmeye başlayınca soğanlı kıymayı da ekleyin ve kapağını kapatarak pişirmeye devam edin. Kısa süre sonra yemeğiniz hazır. Afiyet olsun.

P ÇAY SAATİ

KASEDE KEK

Malzemeler: 2 adet dilimlenmiş elma / 100 gram margarin / 3 yumurta / 1 paket vanilya / 1 paket kabartma tozu / 2 su bardağı un / 1 su bardağı şeker / 1 kahve fincanı soda / 1 kahve fincanı süt / 1 portakal kabuğu rendesi / 1 su bardağı kayısı marmelatı / 6 adet alüminyum fırın kabı

Yapılışı: Cam kasede yumurta ile şekeri çırpın. İçine un, soda, portakal kabuğu, şeker, süt, vanilya, kabartma tozu, margarinini koyup iyice karıştırın. Fırın kaplarına karışımı eşit olarak bölün. Üzerine elma dilimlerini dizin. Önceden ısıtılmış 170 derecelik fırında 40 dk. pişirin. Fırından çıktıktan sonra, kaseler ılınınca, üzerine marmelat sürün.

Fırında Patlıcan Ezmesi

Malzemeler

- 1 kg patlıcan
- 2 büyük dilim ıslatılmış ekmek
- 1 adet yumurta
- 1 fincan ayçiçek yağı, Tuz-karabiber
- 1 su bardağı rendelenmiş kaşarpeyniri
- 50 gr beyaz peynir

Patlıcanları ateşin üzerinde çevirerek közleyin. Kabuklarını temizleyip suya koyun; sıkarak çıkartıp çatalla ezin. Patlıcan püresine yumurta, ekmek içi, ezilmiş beyaz peynir, tuz, karabiber, kaşar peyniri rendesinin yarısını ve yağı koyup karıştırın. Uygun bir fırın tepsisini önce yağlayın ve karışımı içine yerleştirip üzerine kalan kaşar peyniri rendesini serpin. Fırında kızartın. Afiyetle yiyin...

Romatizmanız için çay

A cısıyla, tatlısıyla bir yaz mevsimini daha geride bırakıyoruz... Ben bu sene tatile çıkmadım... Kız bir yandan oğlan öte yandan ısrar ettiler fakat evde oturmak daha cazip geldi... Ama tatil nedeniyle bir "zorunluluk ikamet" vakası vardı benim evde, o hala sürüyor... Açıklayayım... Benim ufak kız torunun bir akvaryumu, üç de Japon balığı var... Tatile giderken "Büyükanne bunlar sende dursun... Suyunu şu motorla temizleyeceksin, sabah, akşam bir cimdik de yem ver..." dedi, çok basit bir şey gibi anlattı... Ama tabii ki öyle değilmiş; su kirlendi onu değiştirdim... Hayvanlara bir gün fazla yem vermişim ödüm koptu bir şeyler olacak diye... Onlar yüzünden kardeşimi ziyarete bile gidemedim... Zor işmiş. Çocuk bakımı gibi sorumluluk gerektiriyor... Neyse geldi torun tatilden... Ama

10 gün oluyor döneli, Japon balıkları hala bende... Geçen gün yemlerini verdikten sonra onlarla günlük konuşmamı yapıyordum... Dudaklarımı büzüp "cuk cuk" yaptığımda onlar da ağızlarını açıp, kapatıyorlar... Sevimli bıdıklar. En

tombul ve irileriyle aram çok iyi... Gerçi diğerlerine yem bırakmama gibi bir kötü huyu var, ama iletişimi de çok meraklı... Biraz daha konuşacak hani... Torun da bizdeydi "Galiba seni çok sevmişler

büyükanne, biraz daha kalsınlar mı?" dedi... Tövbe yarabbi...

Havalar nemlenmeye başladı mı benim romatizmalar da azıyor... Hareket diyorlar, esasında her gün turluyorum mahalleyi ama... Ağrı başka bir şey... Kızım, eklem ağrıları herkesi rahatsız ediyor

anne genç yaşlı bakmıyor, diyor... Haklı belki de... Özellikle mevsim geçişlerinde dikkatli olmak lazım... Ağrı kesiciler bir yana... Eklemelerde biriken asitten sizleri arındıran bitkisel bir çay vereyim...

Birer tatlı kaşığı ısırgan, huş ağacı yaprağı, civanperçemi, mayıs papatyası, sarı kantaron, ağır kökü ile iki tatlı kaşığı hindibayı iyice karıştırın.

Bu karışımdan bir tatlı kaşığı alarak bir su bardağı kaynar suya atın 6-8 dakika bekletin, daha sonra için... Mevsim dönümlerinde her gün iki bardak içeceğiniz bu çayın, faydasını göreceksiniz...

Mucizenin adı: **WeiberWirtschaft**

Berlin’de kadınların kurduğu bir kooperatif, WeiberWirtschaft. Bir kampüsü andıran alanda kurulu bu kooperatif, üretim ve satış alanları ve evleriyle kadınların eseri. Ya da kadınların mucizesi...

Selen Doğan

Doğu Berlin’in sessiz sakin sokaklarından birinde, 19. yüzyıldan kalma bir bina kompleksi... Çok katlı binaların çevrelendiği geniş bir avlunun içinde, kadınların işlettiği dükkanlar... Yanmış, yıkılmış, harabe haline gelmiş bir tuğla yığınıyken, azimli ve kendine inanan bir avuç kadının eli değince bir mucize yeşermiş taşların arasından: Bir kadın kooperatifi. Adı, WeiberWirtschaft.

WeiberWirtschaft, çokuluslu bir üretim vahası gibi de düşünülebilir, yalnızca kadınları bir araya getiren bir sosyal merkez gibi de. Bu kooperatif öyle durduk yerde çıkmamış ortaya. 1985’te Almanya’daki Özgür Üniversite’de yürütülen toplumsal cinsiyet çalışmaları sırasında, girişimci kadınlarla girişimci erkeklerin farkı ele alınmış. Kadınların girişimcilik konusunda yüzde 30 oranında varlık gösterdiği, ancak uğraştıkları sorunların bir hayli fazla olduğu ortaya çıkmış. Kendi işlerini kurma girişiminde bulunurken eşlerinden ya da ailedeki diğer erkeklerden izin alıp almadıkları, çocuklarını nereye bırakacakları, bir iş kurmak için nasıl kredi alabilecekleri gibi birçok sorun gündeme getirilmiş. Kadınların devlet yardımı alamaması ve farklı hareket alanları (alışveriş, iş, çocuk bakımı, çocukların eğitimi, sağlık ihtiyaçları vs...) içinde bulunmaları da sorunları besleyen etkenler olarak ortaya konmuş. Berlin Senatosu o dönemde kadın girişimciliği üzerine bir çalışma başlatmayı düşünmüş ama bu mümkün olmamış.

Yerin altındaki saraylar

1987 yılında yapılan Kadın Kongresi’nde küçük bir grup oluşturan kadınlar, kadınların iş yaşamına atılmadaki dezavantajlarını avantaja dönüştürmek amacıyla bir dernek kurmaya karar vermişler. 1990 yılına kadar bu fikir

olgunlaştırılmış, altyapısı hazırlanmış. 1990’da örgüt çalışmasından çıkıp kooperatif kurma düşüncesi gelişmiş. Kuruluş aşaması iki yıl kadar sürmüştü. Kooperatife bir isim ararken WeiberWirtschaft’ı bulmuşlar. Bu isim, eski Almancada “Karılar Ekonomisi” anlamına geliyor; erkeklerin kadınların işgücü piyasasıyla ilişkisini algılama biçimine ironik bir yaklaşımın ürünü. Kooperatifin sloganı ise şu: “Bizim yüksek saraylarımız yerin altındadır.” Bu slogan da çok ironik aslında; kadın emeğinin değersiz görülmesi, yerin altında kalmış da günyüzüne çıkamazmış gibi düşünülmesine bir itiraz sanki. Üstelik, ekonominin bir altyapı unsuru olduğu, üretimin sosyal yaşamın zeminini belirlediği düşünülürse bu slogan oldukça anlamlı.

Berlin Duvarı’nın yıkılması ve Doğu ile Batı’nın birleşmesini izleyen 1991’de kurulmuş WeiberWirtschaft, şu dört temel amaç doğrultusunda çalışıyor:

1. Kadın girişimciler için bir merkez oluşturmak.
2. Daha çok kadını işgücüne katmak.
3. İşyerlerindeki / iş kollarındaki gele-

neksel rolleri ve yapıyı değiştirmek.

4. Kadınların kültürel ve politik alanda güçlenmesini sağlamak.

Kooperatif kurulmuş kurulmasına da, bu sefer de yer arayışı başlamış. Şu an kullanılan bina kompleksi, o dönemde yıkık dökük bir halde de olsa en uygun seçenekmiş. Doğu-Batı birleşmesinin ardından özelleştirme kapsamına alınan bu binaları kooperatif için kullanmak isteyen kurucu kadınlar başvurularını yapmışlar ama beklenen sonuç alınamamış. Yılmamış, ısrarcı olmuşlar. Her gün resmi makamlara yüzlerce mektup göndermişler (Resmî makamlar bu mektupları atamadıkları ve saklamak zorunda oldukları için iki büyük dolap almak zorunda kalmışlar!). Sonunda, o günün parasıyla 20 milyon mark olan bina bedeli 12 milyona indirilmiş.

Ekolojik binalar

Harabe binaların elini yüzünü düzeltmek ve burayı girişimci kadınlar için bir üretim merkezine dönüştürmek için bugüne kadar toplam 18.4 milyon evro yatırım yapılmış. Bunun yüzde 3’ünü kooperatif kendisi karşılamış; yüzde 38’i Avrupa Birliği’nden (Özellikle Doğu Berlin’de kendi işini kuranlara sağlanan maddi destek kapsamında) alınmış; yüzde 3’ünü devlet hibe etmiş (çevreye duyarlı, “ekolojik” binalar yapıldığı için) yüzde 26’sı da yine Doğu’daki imar çalışmalarına katkıda bulunulduğu için Berlin’in merkezî

yönetiminden sağlanmış. Yüzde 30'luk açık ise banka kredisiyle kapatılmaya çalışılmış. Burası önceden bir kozmetik fabrikasıymış.

1920'lerde inşa edilen kooperatif binalarının yapımında kullanılan zehirli maddeler, bina eskidikçe yavaş yavaş yüzeye çıkmaya başlamış. Dolayısıyla, her yerin yeniden elden geçmesi gerekmiş. Tek yol, banka kredisi! Yani, yine maddi kriz! 1998 yılında iflas noktasına gelmiş WeiberWirtschaft. Ne ki, zorluklar bir bir aşılmaya çalışılmış, kadın dayanışmasıyla, güç birliğiyle, el ele. 2000 yılının yazında bitmiş işler, ama kooperatif halen borç ödüyor, halen sıkıntı içinde. Ama, kadınlar hayallerinden ve geleceklerini kurma çabalarından vazgeçmeden bir aradalar ve yarattıkları merkezi ayakta tutmaya çalışıyorlar.

Zorla evlendirmek istiyorlardı

Kooperatifin kurucularından biri, Türkiyeli bir kadın: Delal Atmaca. Yedi çocuklu "feodal" bir Kürt aileden geliyor Delal. Evli. Bir üniversitede öğretim görevlisi. I.S.I gibi kadın girişimciliğine yönelik çalışan sivil kuruluşlarda da işletme ekonomisi dersleri veriyor kursiyer kadınlara. Aynı zamanda, Heinrich Böll Vakfı bünyesindeki Feminist Enstitü'nün denetim kurulunda. Ailesi de şu an Almanya'da yaşıyor. On altı yaşındayken evden çıktığını anlatıyor Delal, bir anlamda kaçtığını: "Beni zorla evlendirmek istiyorlardı. Evden ayrıldıktan sonra hem okudum hem çalıştım. Okuldan sonra gidip tuvalet temizliyordum. Ailem evden ayrıldığımı üç yıl boyunca çevreden sakladı. Okulda da sorunlar yaşadım. Bana 'Sen Rosa Luxemburg'sun' diyorlardı..."

Delal, kooperatifin bulunduğu Anklamer Caddesi'ndeki Cafe Sanddorn'daki sohbetimizde hem kendi öyküsünü anlattı hem de kooperatifi.

Şu an WeiberWirtschaft'ta 2'si

erkek 160 kişi çalışıyor. Yönetimde bulunanlar ve koordinasyonu sağlayanların hepsi gönüllü. Kendi işini kurmak isteyen kadınlara mekan temin etmenin yanı sıra verilen eğitimleri ise bir uzman, sembolik bir ücret karşılığı veriyor. Birbirinden farklı ürün ve hizmet sunan pek çok işyeri var; büyüklükleri 14 metrekareden 220 metrekareye kadar değişiyor. Farklı işler yapan kadınların aynı mekanlarda çalışmasına özen gösteriliyor. "Çünkü" diyor Delal, "bu bir sinerji yaratıyor." Binaların çevrelediği avludan içeri girer girmez yan yana sıralanmış dükkanlar görülüyor. İlk dükkanda erotik ürünler satılıyor. Hemen yanında bir işyeri daha; burası da bir sürücü kursu. Yine kadınların işlettiği ve yine sadece kadınlara hizmet veren bir kurs. Az ötede bir cam atölyesi... Kadınlar bu atölyede dekoratif cam ürünler yapıyor ve satıyor. Onun da yanında bir lokanta var. Etiyopyalı bir kadının işlettiği bu lokanta, kooperatif üyelerinin öğle yemeği ihtiyaçlarını karşılıyor. Avlunun diğer ucunda, Türkiye'deki çay bahçelerine benzeyen "bira bahçesi" var. Kadınlar burada öğle tatilini geçirebiliyor, birbirleriyle sohbet ediyor ve iş görüşmelerini burada yapıyor.

Kreşleri de var

İş görüşmelerinin iş mekanı dışında bir yerde yapılmasının çok önemli olduğunu söylüyor Delal. Biraz daha ilerleyince, salıncaklar, kum havuzları ve oyuncaklarla donatılmış bir bahçe çıkıyor karşımıza. Kadınların iş saatlerinde çocuklarını bırakabilecekleri bir kreşin olması sevindirici. Zira, Türkiye'de de kadınları çalışma yaşamından uzak tutan en önemli etkenlerden biri bu. Daha birçok işyeri var burada. Tekstil, moda, sağlık, iletişim ve akla gelebilecek daha pek çok alanda faaliyet gösteriyor bu işyerleri. Kooperatifin 8 kişilik bir denetim kurulu ve 5 kişilik bir yönetim kurulu var. İşyeri açmak isteyen kadınların başvurularını bu kurullar değerlendiriyor ve karara bağlıyor. İki haftada bir yapılan "açık ofis" toplantılarında, işleyişe yönelik sıkıntılar konuşuluyor, genel değerlendirmeler yapılıyor.

Tadilat çalışmalarının sürdüğü bu kompleks içinde, kadınların barınma ihtiyacına yönelik evler de mevcut. Bir

tür sosyal konut olan bu evlerde toplam 13 daire var. Düşük gelirli kadınlar bu evlerde uygun bir kira karşılığı kalabiliyor. Nadir de olsa, eşleri ya da çocuklarıyla kalan kadınlar da var. Evlerin en çarpıcı özelliği, mutfakların duvar yerine cam bölmelerle ayrılması. Delal, bunun nedeni de şöyle açıklıyor: "Kadınların emeği zaten görünmüyor. Mutfakta yaptığımız işler de, evdeki diğer uğraşlar da kayda değer bulunmuyor. Oysa bir salata yapmak bile emek istiyor. Mutfakların camla ayrılmış olmasını özellikle istedik, çünkü bu, kadın emeğini görünür kılmak demek!"

Evlerin bir özelliği de "ekolojik" olması. Binanın çatısındaki düzenek sayesinde toplanan yağmur suları, tuvalette kullanılıyor. Bina kendi elektrikliğini kendisi üretiyor. Berlin'de birçok binada bu sistem mevcut. Bu, doğal kaynakların nasıl kullanılması gerektiğinin ve "çevre" duyarlılığının nasıl artırılabilceğinin bir göstergesi.

WeiberWirtschaft, duvarın yıkılmasıyla kendini yeniden yaratmaya çalışan ve hâlâ bunun için uğraşan Berlin'de, kadınların yoktan var ettiği bir vaha! Birlikte üretmenin, dayanışmanın ve farklılıklarla bir arada olmanın en güzel örneklerinden biri. Kadın girişimciliği konusunda faaliyet gösteren ya da bu konuda özgün modeller arayan tüm sivil kuruluşların gidip görmesi gereken bir merkez.

Yolunuz bir gün Berlin'e düşerse diye, şu adresi mutlaka bir yerlere yazın:

WeiberWirtschaft eG
Anklamer Str. 38 10115 Berlin
Tel: 49 (0) 30 / 440 223-0
Faks: 030 / 440 223-44
info@weiberwirtschaft.de
www.weiberwirtschaft.de

Ev işlerini yüklenmiş bir erkek

Ev kadınlığı kadınların boynunun borcu değil... Öğrenilmiş, öğretilmiş bir şey... İşte kendisi de bir süre “ev kadınlığı” yapan Ad Hudler’in “Ev Erkeği” isimli kitabı, eşi çalışan bir erkeğin ev işleriyle nasıl başa çıktığının hikayesini anlatıyor...

Lincoln Menner'in hayatı eşinin çok iyi bir pozisyonla başka bir kentte iş bulması ile değişir... Eşinin bu işi kabul etmesini kendisi ister... İşinden ayrılır, küçük kızları Violeti de yanlarına alarak Batı New York'a taşınırlar... İş bulma girişimleri başarısızlıkla sonuçlanınca kendini birden ev işleri ve çocuk bakımını üstlenmiş olarak bulur... Kadın ve erkeğin geleneksel rolleri de-

ğişmiştir. Can Yayınları'ndan piyasaya sürülen Ad Hudler'in “Ev Erkeği” isimli kitabı işte bu rol değişiminin hikayesini anlatıyor... Ev erkeği Lincoln Menner, küçük kızına bakarken, yemek ve alışveriş yaparken, toz alırken ev kadınlarının yaşadığı güçlüklerin farkına varıyor... Bütün gün ev ve çevresinde geçen dış dünyaya kapalı olan bu hayat, Lincoln'ü erkek ortamlarından

da uzaklaştırıp, çevredeki ev kadınlarının oluşturduğu bir yaşam alanına iter... Ama erkek olarak yetiştirilmenin getirdiği bazı özellikler ev kadınlarıyla olan ilişkilerini zedeler... Sürükleyici ve mizahi bir dille yazılmış kitapta, ev erkeği Lincoln'un mutfağından - bizim damak zevkimize pek uymasa da yemek tarifleri de yer alıyor... Keyifle okuyacağınız bir kitap...

Kaçak olunca yolcu

Genç kadın hikayecilerimizden Jaklin Çelik'in kaleme aldığı “Kaçak Yolcu” bir seyahat kitabı... Nancy Öztürk'e ait bir kitap çalışması çerçevesinde, Anadolu'da bulunan kiliselerin fotoğrafını çekip, tarihçesini yazmak amacıyla yola çıkan Çelik, Artvin'den Bitlis'e, Kayseri'den Ordu'ya çeşitli coğrafyalarda insan hikayelerinin tanığı yapıyor bizi...

Dört yılda 55 kenti tek başına dolaşıyor... Büyük aile içinde hiçbir hakkı olmayan gelinler, öğretmen olmak için yollara düşmüş genç kızlar, boşaltılmış köylerden Bitlis'e akın eden yılanlar, define aramak uğruna yaşamlarını ve eski kiliseleri alt üst eden erkekler... Tavırlarına güldüğümüz, kızdığımız, kaderlerine hayıflandığımız pek çok insan, 2000'li yılların Anadolu fotoğrafının parçaları olarak giriyor yaşantımıza. Kitapta gidilen yerlerden fotoğraflar da var... Ama kağıdın cinsi nedeniyle fotoğraf kaliteleri çok kötü... Basanların bu konuda biraz daha dikkatli olmaları gerekirdi sanıyorum...

Teori

Sendikal Örgütlenme Bunalımı ve Türkiye'deki Durum

1980 sonrasında sendikalar, üye sayılarında meydana gelen kayıpları engelleyemediler, yeni üye kazanımında ciddi sorunlar yaşadılar... Geçtiğimiz günlerde sendikamızın yayın dizisinin 97. kitabı olarak basılan Yrd. Doç. Dr. Bethül Urhan'ın Sendikal Örgütlenme Bunalımı ve Türkiye'deki Durum, adlı çalışması, bu sorunu tespit ederek süreci tersine çevirmenin yollarını arıyor...

Çalışmanın ilk bölümünde genel olarak sendikal örgütlenmenin ne anlama geldiği, değişen koşullarda değişen örgütlenme anlayışlarına değiniliyor. Daha sonra Türkiye'nin sendikal örgüt deneyimlerine giriliyor... Modeller ve son dönemde yaşanan örgütlenme sorunları anlatılıyor...

Çalışmanın en ilginç bölümlerinden biri ise özel imalat sanayinde çalışan işçilerle yapılan alan araştırması... İstanbul'da ve Kocaeli'nde dokuma, gıda, lastik, kimya ve metal işkollarında çalışan 411 işçiyle yüz yüze konuşulmuş... Alan araştırmasının sonuçları kadınları sendikal mücadeleye katma konusunda da önemli ipuçları veriyor... Araştırmanın verilerine göre kadınlar genel olarak en düşük ücret düzeyinde istihdam ediliyorlar...Araştır-

maya katılan erkeklerin yüzde 45'i “sendikaya inandığım için üye oldum” derken, kadınların üye olma nedenleri arasında “işyerinde sorunum olduğu zaman beni desteklediği için” maddesi ilk sırada yer alıyor... Çünkü, çalışma yaşamında kadınlar cinsiyetleri nedeniyle ayrımcılığa uğruyorlar... Bu haksızlıklardan kurtulmak için kadınlara sendika sığınak oluyor. Ama evde, işte ve sendikada yürütülen mesai nedeniyle sendikal örgütlenme içinde daha az yer alıyorlar ve kadın işçilerin yoğun olduğu işyerlerinde bile kadınların temsilci seçilme olasılığı çok düşük...

Betül Urhan'ın çalışması, emek hareketinin son dönem örgütlenme sorunlarını tartışmaya açtığı gibi emekçi kadınların çalışma yaşamındaki durumları hakkında da bilgi veriyor... İlgililerin dikkatine!

İstanbul'da bienalli günler

16 Eylül – 30 Ekim tarihleri arasında yapılacak olan 9. Uluslararası İstanbul Bienali, İstanbul'u bir sanat platformuna dönüştürecek. Bienal'de bu yıl, kitapseverler için bir de sürpriz var.

Avrupa'da Venedik Bienali ile beraber 2005 yılının en önemli sanat etkinliği olarak anılan 9. Uluslararası İstanbul Bienal'inde bu yıl "İstanbul" başlığı altında 53 uluslararası sanatçı ve sanatçı grubunun projeleri sergilenecek. İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından düzenlenen Bienal'i 30 Ekim tarihine kadar izleyebilirsiniz.

17 Eylül Cumartesi günü sanatseverlerin ziyaretine açılacak olan Bienal, İstanbul'daki kültürel hayatın merkezinde yer almak amacıyla Galata Bölgesi'ne yerleşerek bu bölgedeki çeşitli mekânları sergi alanı olarak kullanacak.

Bu yıl Bienal'in hareketli mekanlarından biri de Antrepo No: 5. Antrepo No: 5, seminer ve konuşmalardan atölye çalışmalarına, toplumsal projelerden sergilere çeşitli etkinliklerden oluşan Misafirperverlik Alanı'na ev sahipliği yapacak. 'Misafirperverlik Alanı'nda Halil Altındere küratörlüğünde bir çağdaş sanat seçkisi ve Hafriyat grubunun sergisi yer alacak.

Teması 'İstanbul' olan Bienal'e yerel katılımı güçlendirmek amacıyla Türkiye'den yaklaşık elli sanatçıyı bir araya getirecek bu iki sergi, Antrepo'nun üst katında yer alacak.

Kitapseverlerin dikkatine

Bienal'de kitapseverler için de bir sürpriz var. "Misafirperverlik Alanı"nda Avrupa'nın en önemli kültür sanat yayıncısı Revolver'in dünyanın dört bir yanından Türkiye'ye getireceği üç bini aşkın kitap ve Bienal yayınları yer alacak. "Misafirperverlik Alanı" içinde özel bir tasarıma sahip olacak bu 'Okuma Alanı', aynı zamanda Bienal'in

açılış etkinlikleri sırasında ve Bienal süresince yapılacak '9B Konuşmaları'na ev sahipliği yapacak. 9B Konuşmaları'na Bienal sanatçıların yanı sıra dünyanın dört bir yanından gelen sanatçılar, akademisyenler ve uzmanlar katılacak.

Bienal'de sergilenen bazı eserler ise seçtikleri kadın öznelerle dikkatleri çekiyor.

Michael Blum İstanbul Bienali için gerçekleştireceği "Safiye Behar'ın Evi" başlıklı projesinde yarattığı kurgusal bir karakter aracılığıyla izleyicilerin Türkiye tarihinin kuruluş dönemine yeni bir gözle bakmasını amaçlıyor. Blum'un Safiye Behar isimli kurgusal karakteri ziyaretçileri ilginç bir yolculuğa çıkaracak. Michael Blum'un Safiye Behar'dan kalan tüm eşyalarla beraber yarattığı müze, Deniz Palas'ta yer alacak.

Bir kadın şair

İngiliz sanatçı Cerith Wyn Ewans ise İstanbul Bienali için Divan edebiyatı-

nın kadın şairlerinden Mihri Hatun'dan seçtiği bir şiiri mors alfabesinde kodlayarak, dev bir lazer ışığı aracılığıyla gökyüzüne yansıtacak. Bu ilginç çalışma Bienal süresince geceleri Karaköy bölgesinden izlenebilecek.

Çağdaş Filistin sanatının önde gelen isimlerinden Ramallah'lı Khalil Rabah ise Deniz Palas'ta "Filistin Doğal Tarih ve İnsanlık Müzesi"ni kuruyor. 1905 yılında kurulduğu iddia edilen müzede, kendi tarihçesine ait belgeler, zeytin ağaçları, fosiller, kemikler, taş örnekleri ve el yapımı eşyaların yanı sıra müzeye ait afişler, kataloglar, poşetler gibi tanıtım malzemeleri de bulunacak.

Bienal'in küratörlüğünü Van Abbemuseum Direktörü Charles Esche ve Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi Yöneticisi Vasıf Kortun üstleniyor.

Bienal'in bilet fiyatı 15 YTL

Ayrıntılı bilgi için:

www.iksv.orgbienal adresine başvurabilirsiniz.

Yüze özel egzersizler

İşleyen demir pas tutmazmış... Bu ilkenin güzelliği korumak için de akılda tutulması gerekiyor. Yüz bölgesi de, iyi durumda kalmak için egzersize ve kas kontrolüne ihtiyaç duyar... Önerdiğimiz yüz hareketlerini düzenli olarak yaptığınızda bazı kırışıklıkların yumuşadığını göreceksiniz. Hareketleri banyodayken ya da makyajdan önce aynanızın önünde yapın...

Ağız ve yanaklar

Dudakları iyice büzerken yanakları şişirin. İki elin üçer parmağını yanaklara, ağzın iki kenarına dayayın. Parmakları şişirilmiş kısımlara bastırın. Fakat ağızdan havayı kaçırmayın. Ona kadar sayın. Eski halinizi alın. 10 kere tekrarlayın. Zamanla 30'a kadar sayarak havayı

tutmasını öğrenin.

Ağız yanaklar ve göz çevresi

Ağzınızı haykıracaktı gibi ardına kadar açın. Gözleriniz de iyice açılıp sabit bakmalı... Üç kadar sayın. Hareketi 10 kez tekrar edin. Sonra başınızı sağa çevirerek hareketi tekrarlayın. Bunu iki tarafa da beş defa yapın...

Ağız ve çeneler

Ağız iyice açın başı geriye atın. Alt dişleri ileri çıkararak ağız açıp kapayın. (10 defa tekrar edin).

Alın

Elin ayasını kullanarak baş derisini saç hattından geriye itin. Alındaki kırışıklıkları düzeltin. Üç kadar sayın (10 defa tekrar edin).

Tatil sonrası bakım

Tatil acısıyla tatlısıyla geride kaldı... Dinlenmek iyi di belki ama özellikle de denize girdiyse cildinizde, güneşin ve tuzlu deniz suyunun etkileri hala mevcut... Tatil sonrası birkaç yerinde müdahale ile cildinize canlılık kazandırabilirsiniz.

Cildinize eski nemi kazandırmak için salatalık maskesi uygulayın... Bir salatalığı püre haline getirip, saldığı suyu süzün bunu bir çorba kaşığı bal ile karıştırıp kalın bir tabaka halinde yüzünüze sürün. 20 dakika beklettikten sonra ılık su ile yıkayın... Cildinizin parlak ve ışıltılı görünmesini sağlayacaktır. Boyun bölgesindeki cilt çok incedir. Bundan dola-

yı güneşin zararlı ışınlarına karşı hassastır ve aşırı güneşlenmenin etkisiyle daha çabuk kırışıklık oluşur. Bir yumurta akını köpük halini alana kadar çırpın ve bu bölgeye sürün. 10 dakika beklettikten sonra nemli bir havlu ile temizleyin. Çok uzun süre güneşte kaldığında cildinizde bir takım pigment lekeleri oluşabilir. Bunun nedeni vücudunuzda bulunan me-

laninin, cilt rengini artık dengeleyememesidir. Bu durumda bir cilt hekimine başvurmanız gerekiyor. Güneşlendikten sonra hassaslaşan cildin en büyük düşmanları kese ve sert havlular. Banyo yaparken kesinlikle keselenmeyin ve banyo yaptıktan sonra yumuşak bir havlu kullanın. Banyodan sonra nemlendirici bir kremle kremlemeyi ihmal etmeyin. Güzel bir uyku çekin

Şimdi Çin gülleri zamanı

Güneşin yavaş yavaş çekilmeye başladığı sonbahar günlerinde, balkonlarınızın ve salonunuzdaki çiçek köşesinin renklenmesini istiyorsanız, Çin gülü bu iş için ideal....

Çin gülü iç mekan bitkileri arasında en önde gelenlerdendir.... Anavatanı Çin'dir... Yaz mevsiminde ve sonbaharda çiçek açan Çin gülü, güneşli ve havadar ortamları sever. Yazın dışarıda aydınlık bir ortama konmalı, kışın da daha serin bir yere alınmalıdır... Çin gülüne yazdan sonbahara kadar bol su verilmelidir... Kışın vereceğiniz suyu azaltmakta yarar var... Ancak kökü kurumayacak biçimde sulamalısınız onu. Diğer pek çok çiçek gibi Çin gülünün de saksı değiştirme mevsimi ilkbahardır... Kış don almayan serin bir yerde geçirmesine dikkat etmeniz lazım... Çin gülünü, uç dallarından keserek veya tohumla çoğaltmanız mümkün...

Asil ve narin sıklamen

Beyaz, kırmızı, pembe, krem ve mor renkleri olan sıklamen bir Akdeniz bitkisidir. Eylül- nisan arası çiçek açar. Aydınlık fakat direkt güneş almayan ortamları sever. Kışın havadar bir ortamda 15 derece sıcaklıkta barındırmakta yarar var. Sıklamenin toprağını sürekli nemli tutmalısınız ama kök asla fazla ıslak olmamalıdır. Su çiçeğin köküne değil, toprağa dökülmelidir. Çiçeklenme dönemi boyunca her hafta gübrenmelidir.

Sıklameninizin sonbaharda saksını değiştirmeli, kök yumrusunun yarıdan az kısmını toprak dışında bırakmalısınız. Tohumlarından her mevsim üretilir, fakat en ideal zaman şubattır.

İstanbul'da "Türkiye'nin kuşları" sergisi

TRT Televizyonları için kuş belgeselleri yapan Fatih Orbay'ın 18 yıllık çalışmalarının ürünü fotoğraflarının yer aldığı Türkiye'nin Kuşları Fotoğraf Sergisi'nde özellikle nesli tükenme tehlikesinde olan kuş türleri yer alıyor. Coğrafi, iklim ve yaşam koşulları açısından, ancak bir kıtanın sahip olabileceği biyolojik çeşitliliğe sahip olan ülkemizde yerleşik ve göçmen kuşların tür sayısı 450'den

fazla. Dünyanın en önemli kuş göç yolları üzerinde bulunan Türkiye'de, Kelaynak, Dikkuyruk Ördek, Küçük Karabatak, Kara Akbaba gibi nesli tükenme tehlikesi altında olan daha pek çok kuş türü kuluçkaya yatıyor ve türlerinin devamına olanak buluyor.

Türkiye'nin doğal değerlerinin tanıtılarak anlaşılmasına ve korunmasına katkı sağlamayı amaçlayan "Fatih ORBAY'ın Türkiye'nin Kuşları Fotoğraf Sergisi" 2 - 17 Eylül tarihleri arasında İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde kapılarını bu güzellikleri paylaşmak isteyen doğa severlere açıyor.

Adres

İstanbul Arkeoloji Müzesi
Asos Salonu,
Osman Hamdi Bey Yokuşu,
Gülhane - İstanbul

BARIŞ KOYUN ÇOCUKLARIN ADINI

.....

Savaşa karşıdır bütün çocuklar
kışın: kar altında her sabah
tükenip erise de solgun nefesi
yazın: göğsü sırmalı fabrikalarda
çarkları döndürse de yoksul alevi
savaşa karşıdır bütün çocuklar
nice ölümlerden geçmişlerdir
nice rüzgarlar içmişlerdir
gelincik tarlası çocuklar..

(Emek koyun çocukların adını)

.....
.....

Barışı sever bütün çocuklar
beştaş, saklambaç, elim sende
bu yüzden anlamı aynıdır, değişmez
barış sözcüğünün halkların dilinde..

(Barış koyun çocukların adını)
Refik Durbaş

1 Eylül Dünya Barış günüydü....